

Maak Yesu Ye Weng Amun Maakbed Wongkoon

Maak Ye Buk Komo Dowad Wongkoon

Maak ye kedmengkandi kuu ye weng kimingki-
dan yaa Yesu Keresu kuu anam God ye Mingki,
God ye aromkono awinoon andoon. Maak kuu
wedmoon kuu durud yewed menebimaan kuris-
tendan yaa. Kowe, kuristendan yi niindem aom
aromni dowad wongkoon, kangdommo doberem-
birime anded. Wongkoon yaron kuu Romdanbed
ambibkin yena yemoon yaa ana nangme buru-
dande doriwen kumbed oonendiwen. Kumban
Maak wedmoon kuu Yesu yaromkono kuu arimo,
Romdan yi aromkono arebban, Seten yaromkono
arebban kwangkon. Maak kuu anam andiwen-
dan Rom aom doriib yi dowad buk kee wongkoon.

Wongkoonman

Maak yaningko anam kuu Yoon Maak.
Yesumbed God ye deme awinoon yaron kuu Maak
kuu kewedmanmo kowe, Yesu yoom yarindo.
Kumban Yerusalem aombed kainoon kowe, Yesu
ye weng wengamboroon. Pool yoom Baanabas
yoom ibduruk weng amun kanyare dakmiwen
kuu Maak nenwiniwen. Amaanbed Maak kuu
Pita yoom Rom aombed doboroon. Pitambed ye
indobbed komo wedmoon yaambed Maak kuu
buk kee wongkoon. Wongkoon ye weeb kuu AD
55 areb o AD 65 areb.

Korok Weng

1. Yesu Kuu God Ye Deme Andowe Awinoon (1:1-13)
2. Yesu Kuu Galeli Angka Yarebe Kedmengkan-
doon (1:14–6:29)
3. Yesu Galeli Koronde Ambibkin Yena Aom
Yarebe Kedmengkandoon (6:30–9:32)
4. Yesu Galeli Angka Ika Wene Kedmengkan-
doon (9:30-50)
5. Yesu Yudeayiib Pereayiib Yaa Yarebe Ked-
mengkandoon (sapta 10)
6. Yesu Burudandoon Ye Orokbon Arimingku
Aom Komo Kamoon (sapta 11–15)
7. Yesu Bobnoon Yirimbed Nenkoonoon (sapta
16)

*Yoon Baptaismanbed Yesu Ye Kiwaan Nekwoon
(Mt 3:1-12, Lk 3:1-18)*

¹ God ye Mingki Yesu Keresu ye weng amun andowoon kei.

² Kekee kurin anuk profesiman Aisaiyambed daande wongkoon kuu Godbed yedmoon, “Nembed ne weng yuk kanwini ye karub yedmaniine, yedin wene eb wananeeb ye kiwaan kuu yembed ongmene nekwaneen.”

³ “Amboon angkambed baande daandaneen, ‘Yariman mananeen ye kiwaan nekwime, ye kiwaan yorokmo ongmime.’ andimamaneen.” andoon.

⁴ Kwanekob, amaan arimbed Yoon kuu amboon aom wenekore, ambarakmi yaa koronde amonombenib baptais kerime ande baande daandimaan. Baptais kee, Godbed yi ambarakmi are nonondandi ye dowad.

⁵ Kwanoone, Yudea ambibkin ye kambong mimim korendan yoom yi siti Yerusalemdan yoom, nimakarub yewudmo kuu yeyiib yaa winiwen. Wenenib, yi ambarakmi kuu dakmiuwe, yembed ok Yooden yirimbed baptais kerundoon.

⁶ Yoon kuu kemo kimimbed profesidan yi ebkad ongmimaib kumbed derenene, ye koborom yaa kuu dingkan kad ye kobaiknongiib barimaan. Ye kuu ediib dura in okiibmo animaan.

⁷ Kwane dobere baande daandimaan, “Karub maa ne yoman anuk mananeen kuu korok darewoob aromkonoyiib, ne arebban. Ye yonkad nong kuu nembed yiri bumangke dudmungki deme kuu ne kuu yiminban, amborom kuu yaningko kuu ambab ari kowe.

⁸ Nembed yiib yaa kuu okbed baptais kerundimain, kumban yembed yiib yaa kuu Kingkin Karadmoyiib baptais kerundaneen.” andimaan.

Yesu Baptais Keroon

(Mt 3:13–4:11, Lk 3:21-22, 4:1-13, Yn 1:29-34)

⁹ Kwane kuyaronbed, Yesu kuu Galeli ambibkin ye kambong Nasaret domonde ok Yooden yiri wonoone, Yoonbed baptais kerunoon.

¹⁰ Kwane, Yesu kuu ok yirimbed deederene wedmoone, ambid kuu bengkeroone kuyaombed Kingkin Karadmo kuu on arud areb ye ari wan kubudoroon.

¹¹ Kwanoone, ambid arimbed baande dakmi wengmo meneboon, “Eb kuu ne Dana, mimyob dowaken darewoob keebdaan, eb yaa anam kubi-main.” andoon.

¹² Kwane kuyaambed erebnariyiibban Kingkin Karadmombed amboon angka wene ande yedmoone wonoon.

¹³ Wenekore, ye kuu aron 40yiib kiib dingkan yi okad yaa doboroon. Kuyaronbed, Setenbed mene ambarakmok ande nemengkanande kamaane, God ye engyus kuu ye yaa mene oonenimo kamiwen.

*Ye Kedmengkandaneendan Ibduruk Boon
(Mt 4:18-22, Lk 5:1-11, Yn 1:35-42)*

¹⁴ Yoon kuu wii aom kamoniwe doboroon yaron kuu, Yesu kuu wene Galeli aom God ye weng amun baande yedmimaan,

¹⁵ “Amonombi yaron kuu muneen kii! Godbed nimakarub yaa korok kere ooni yaron kuu dia kereen kowe, ambarakmi yaa koronde amonombe weng amun yaa anam andime!” andimaan.

¹⁶ Kwane, Yesu kuu bowan Galeli kebed yaa wene wedmoone, Saimon yoom ye daman Endru yoom kuu oon bidan kowe bowan angka oon bi ye men kamobiwe,

¹⁷ Yesumbed yi yaa yedmoon, “Yiib kuu ne yoman minibko, oon bi areb Godiib yaa ni-makarub bi ye kiwaan kedmengkanda.” andoon.

¹⁸ Andoone, erebnariyiibban yi oon bi ye men kuu kuri nongkobendekorib, ye yoman kedmengkandok ande winiwen.

¹⁹ Ambabban kumbed wenenib wedmoone, Sebedi ye meed Yems yoom Yoon yoom kuu oon bi motod aombed oon bi ye men nekwe ongiib.

²⁰ Kwane wedmendekore, erebnariyiibban yembed yi yaa baandoone, yi ambe yoom yi

deme karub yoom kuu domondekorib ye yoman kedmengkadang ande winiwen.

*Yesumbed Awad Yedme Anburoon
(Lk 4:31-37)*

²¹ Kwane, Yesu yoom ye yoman winiwendan yoom wene Kapeenaum taun yaa nandiiwe, Sabat aron keruune, Yesu kuu wene kurikuri ambiwoom aomnekore, andowe kedmengkandoon.

²² Kwane, nimakarub kuu ye kedmengkandi yaa kuu wengamberekorib binangkiwen, amborom kuu God ye deme yaromkonoyiibbed kedmengkandi ye karub areb, Yuudan yi amob kedmengkandidan arebban kowe komarewa kii ande meeniwen.

²³ Kwane kuyaambed, karub maa awad arewambed ibnenoon kuu Yuudan yi kurikuri ambib kuyaom mene komkoon,

²⁴ “Yesu Nasaretman, eb kuu nub yaa komo kamandewed? Eb kuu mene nub monmarandewedoo? Eb kuu nekaad, God ye Karadmo Ye Karub kui!” andoon.

²⁵ Andoone, Yesumbed awad yaa yobdoodmo yedmenoon, “Iwari kere! Ye niindem aom kuu koronde angkadere!” andoone,

²⁶ karub kuu awadbed kot ayimaun areb kenambunmo kanyobene kankorarekore, ye niindem aom kuu komke angkadoroon.

²⁷ Kwanoone, nimakarub korem kuu binangki darewoob kerekorib, yikareb kaamobiwen, “Kee komarewa kii! Kedmengkandi yewewiib, aromkonoyiib kee! Yembed awad arewa yedmendaane, ye weng wengambere kwanimaib kuiyoo!” andiwen.

²⁸ Kowe, Yesu komo kamoona ye weng kuu kirodmo Galeli ambibkin aom okad yimin yimin yaa daande yareen.

Yesumbed Yemoon Ongmenaboona
(Mt 8:14-17, Lk 4:38-41)

²⁹ Kwane, Yesu yoom Yems yoom Yoon yoom Saimon yoom Endru yoom kurikuri ambib domonde, Saimon yoom Endru yoom yi ambiwoom winiwen.

³⁰ Saimon ye anodkan kuu anikadiib kowe, angki yeman ari angkuune, yu weng kuu Yesu yaa yedmeniwen.

³¹ Yedmeniwe, ye kuu yuyiib yaa wene dingki yaambéd awinendoone, anikad kuu dowaan keroone, nenkoonoone aromnenu yaro doberokoru, yi yaa animan nekwe age bangkandeen.

³² Kuye aron kubune amnoom yaambéd, taundan yenambéd bob anikaddan koremiib awad arewambéd ibnendiwendan koremiib kuu Yesu yaa benminiwen.

³³ Benminiwe taundan korem kuu ambib kuyaa mimyamo keriiwe,

³⁴ nimakarub yemoon bob anikad maa maayiib menebiwen kuu Yesumbed God yaromkonombéd ongmenaboone wadkeriwen. Angkon awad arewa yemoon yedme yemburenaboona kuu yi weng dakmi kuu kebenoon, amborom kuu ye kuu yikaad kowe.

Yesu Obonmo Angkambéd Kurikuri Keroon
(Lk 4:42-44)

³⁵ Kwane warewinimbed, Yesu kuu deedere yaro ambiwoom kuu domonde wene obonmo angkambed kurikuri keroon.

³⁶ Kwanoone, Saimon yoom yangkodmi yena yoom kuu wene ye ande onmiib.

³⁷ Onmenmo wene ye wedmenekorib, kenambun daaniwen, “Nimakarub korem kuu eb ande onmiib kii!” andiwen.

³⁸ Kwanandiiwe, Yesumbed yedmoon, “Nub kuu koronde kimyen wunubka, kambong dia dia yaambbed God ye weng amun daanda. Kwani ye dowad kumbed ne kuu manaan kowe.” andoon.

³⁹ Kowe, Galeli ambibkin aom dewenenib, Yuudan yi kurikuri ambiwoombbed God ye weng amun daandenmo wenene, awad arewa yaa yedme yenburaane angkanimo kamiwen.

Karub Kaningki Bowiib Ongmoon

(Mt 8:1-4, Lk 5:12-14)

⁴⁰ Kwane, karub kaningki bowiib kuu Yesu yaa mene dangbodin yiri bumangkene eekmoon, “Eb dowaken keroka ongmewebko amun kere ne karub yaa ika dabokna.” andoon.

⁴¹ Kwanandoone, Yesu kuu mimyob darewoob keenekore, ye dingki yire angkoronene, “Ne dowakenaa, amun kerok.” andoon.

⁴² Andoone kwane kuyaambbed, kaningki bob kuu dowan keroone amun keroon.

⁴³⁻⁴⁴ Kwanoone, Yesumbed weng yobdood yedmenoon, “Kibireb kee wene, God dore Yuudan dore wedyiri dobiri ye karub yaamo. Eb amun kerewen kuu korokbene. Kaningki bob aroon ye amob Mosesbed yedme kowoon kuu kwane dingkan nengkebko agedmo keroko God yaa baeb

kone eso ande. Kwananeeb kuu eb yaa komarewa keroon kuu yi yaa anam kwanoon ye dowad kowe, kwane. Kumban, eb yaa komarewa keroon kuu karub yena yaa dakmaab! Ma kwamaab!” andoon.

⁴⁵ Andoonkob wonoon kumban karub kuu wene ogoodmo kwane dakmenmo wonoone, weng kuu daande yareen. Kwanoon kumbed Yesu kuu karub murubia ari kambong aom awunindeban, amborom kuu ye yaa mene king kerok andaib anded. Obonmo angka doreen kumban, nimakarub kuu kuyaa kuyaambed ye yaa menebiwen.

2

Yesumbed Id Yidnoonman Ongmoon (Mt 9:1-8, Lk 5:17-26)

¹ Aron yena dowan keruune, Yesu kuu ika mene Kapeenaum aom yambib yaa nandoon kii andiwe taundan kuu wengamberekorib,

² yemoon nedbiwen kuu ambiwoomiib bunangkayiib kuu muubniwen. Nedbiwe, yembed God ye weng amun daandoon.

³ Daandeene, karub kaningiib yenayiib kuu yimbed id yidnoon ye karub kuu nenminiwen.

⁴ Kumban Yesuyiib yaa kuu nen awunindeban, amborom kuu nimakarub yemoon kowe, ye doreen ye korok arimbed wid yeman kuu bongmekorib, id yidnoon ye karub kuu did ari angkeen kumbed nong yaambed awine awine kankubuniwen.

⁵ Kwaniwe, Yesu kuu yi anam andi yaa wedmekore, id yidnoon ye karub yaa yedmenoon, “Ne

dana, eb ambarakmi kuu are nonondandoon kii.” andoon.

⁶ Andoone, Yuudan yi amob kedmengkandidan yena kuu kuyaa dibiib kowe, wengamberekorib yikareb meendobenabiwen,

⁷ “Karub kee komarewa kwane dakmeen kii? Ye kuu God yaningko monmaroon kii. Kanembed ambarakmi kuu are nonondandaneen? Godmo kii!” ande meeniwen.

⁸ Kwane kuyaambed, yi niindem aom meendobiib kuu Yesu kuu yekadkeroon kowe, yembed yi yaa yedmendoon, “Komande yiib niindem aom kwane meendobiib?

⁹ Id yidnoon ye karub yaa yobdoodban yedmi kuu kunambed? Eb ambarakmi kuu are nonondandoon andi dee? O dembe yaro eb did kande wene andi dee?*

¹⁰ Kumban, Karub Ye Mingki kuu God ye deme yaromkonoyiib ambarakmi are nonondandi ye dowad okad yiri monoon kowe, yiib akme kaadkeri yeman kuu kei.” andekore,

¹¹ id yidnoon ye karub yaa yedmenoon, “Nembed ke yedmebdaan kei, dembe yaro eb did kande eb ambiwoom wene.” andoon.

¹² Andoone, yi korem keenombiriiwe dembe yaro ye did kandekore wonoon. Kwanoone, yi korem kuu binangkekorib, God yaa kubene yedmiwen, “Nub kuu kee kwamune ma wedmimokban kii.” andiwen.

Livai Yaa Yedme Nendoon
(Mt 9:9-13, Lk 5:27-32)

* **2:9:** Are nonondandoon andi ye weng kuu yobdoodban, amborom kuu are nonondandi ye weng kuu anam dee anamban dee wedmi yemanban kowe.

¹³ Angkon amaan, Yesu kuu bowan kebed angka wonoon. Wonoone, kadaareb kuu ye yaa miniwe, yembed andowe kedmengkandoon.

¹⁴ Kwane wene wedmoone, Alfeyus ye mingki Livai kuu Saesaa ye tak od bimaib ye ambib mana aom dibeen kowe, Yesumbed ye yaa yedmoon, “Ne yoman mene.” andoone dembe yaro ye yoman wonoon.

¹⁵ Kwane Livai yoom Yesu yoom Livai yambiwoom winiwe, tak od bimaibdan yemooniib Yuudan yikanmo yi amowamob awinindodan yena yemooniib Yesu ye kedmengkandeendaniib kuu ye yoom dibo animan aniib. Yi korem kuu ye yoman winiwen, yi kuu yemoon keroon.

¹⁶ Dibo aniwe, Yuu yi amob kedmengkandidan yena angkon yi kuu Farisi kowe, yimbed wedmekorib, ye kedmengkandeendan yaa kaamondiwon, “Komande ye kuu tak od bimaibdan yoom ambarakmidan yoom dibonib aniib?” andiwen.

¹⁷ Kwanandiwe wengamboroon kowe, yembed yi yaa yedmoon, “Dokta kuu amundan yi dowadban, bob anikadiibdan yi dowad kowe, ne kee manaan kee yorokmo doriibdan yaa amonombime andi dowadban, ambarakmidan yaa amonombime andi dowad manaan.” andoon.

*Animan Koronde God Yaa Meeni Aron
(Mt 9:14-17, Lk 5:33-39)*

¹⁸ Aronki yena kuu Yoon ye kedmengkandeendan kuu aronki mimo animan koronde God yaa meenimo kamimaib. Farisidan kangkon kwani-
maib. Kwanimaib kowe, karub yenambed mene Yesu yaa kaamoniwen, “Yoon ye kedmengkandi-
daniib Farisi yi kedmengkandidaniib kuu animan

koronde God yaa meenimo kamiib kowe, komare-wakob eb kedmengkandeedan kuu kwanimokban?” andiwen.

¹⁹ Kwanandiiwe, Yesumbed inande yedmoon, “Wonong awanandameenman yangkodmia ye yoom doriib kuu komande animan koronde God yaa meenimo kamaniib? Yiminban dowan.

²⁰ Kumban aron kuu mananuun, aron kwane awanandameenman kuu yi yaambed nenwana-neen. Kwananeen kumbed animan koronde God yaa meenimo kamaniib.

²¹ “Kuruweng kuu kei. Karub maa ebkad barad yeeb kandene ebkad kurin biringkoon ye dem yaa yoone kaarangkoon karen, ogoone ebkad barad nedbeene ebkad kurin kumbed biringke dem darewoowiib kere arewa keroon karen. Kowe korem kwanimokban.

²² “Kuruweng maa kei. Karub maa wain ok yeeb kande wain ok yowo ba kadbed kurin yeman ongmiwen aom bunoon karen, wain okbed kabayingke kad biringke wain ok kuu onduknoon karen. Kwananeene, wain okiib wain ok yowoyiib kuu arewa keraneen kowe, kwanimokban, wain ok yeeb kuu wain ok yowo yeeb aombod bunimaib.” andoon.

Sabat Aron Ye Yariman
(Mt 12:1-14, Lk 6:1-11)

²³ Sabat aron † maaaa arimbed, Yesu yoom ye kedmengkandeedan yoom wene mongkobon kuu kiwaan kebed angkara angkara kowe

† 2:23: Sabat aron kuu Yuudan yi kurikuri yaron, yiidki yeman, deme awini kuu amob.

wenonib, ye kedmengkandeendanbed baali yob kuu biangke ab daadme anande kamiwen. ‡

24 Kwamiiwe, Farisidanbed Yesu yaa kaamoniwen, “Komarewa kii, komande Sabat aron arimbed deme awinaib ye amob domokbiib?” andiwen.

25 Kwanandiiwe, Yesumbed inande yedmoon, “Dewid yoom yangkodmia yoom kuu animaniib-ban mungi bobnekorib kwaniwen ye weng kuu yiiib ma kimingkindokowoo?”

26 Weng kei. God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok darewoob Abiataa doboroon yaron yaambed, Dewid kuu God ye kurikuri am-biwoom aomnene God ye kerebiri arinambo ari nongkobimaib ye om amob God dore Yuudan dore wedyiri dobiridanmo ani yeman kuu anoon. Anekore, yena kuu yangkodmia yaa bangkandoone aniwen.

27 “Kwane, Sabat aron kuu nimakarub yi dowad Godbed ongmoon. Wengaiwoo? Nimakarub kuu Sabat aron ye amob ye dowad ongmino.

28 Kwani kowe, Karub Ye Mingki kuu Sabat aron kuned ye Yariman kii.” andoon.

3

1 Sabat aron maaaa, Yesu wene kurikuri am-biwoom aomne, karub dingki biridiib dingki kongiib angkaknoon kuu wedmenoon.

‡ 2:23: Baali yob biangke ab daadme ani kuu yimin, Yuu yi amob kuyaom kuu. Duteronomi 23:25 kimingke. Kumban Farisidanbed amob maa ari kowiwen.

² Kowe, karub yena kuu Sabat aron arimbed ongmoka wedmekorib, kangdod aom wene yedmem Sabat aron arimbed deme awinoon kowe anam ambarakmoon andi ye dowad keenombiriwen.

³ Kwane Yesumbed karub dingki arewa yaa yedmenoon, “Nimakarub yi arinambo arimbed dembe.” andoon.

⁴ Kwanandekore, yembed keenombiriwendan yaa kaamondoos, “Sabat aron ari amob kuu kunnambed, nimakarub yaa amun kami dee, arewa kami dee, o dangkorodore nenkooni dee, aye kowi dee?” andoon, kumban yi kuu inandindo iwari keriwen.

⁵ Kwane, Yesu kuu yi niindem aom wabkad kara kuu yekaad kowe, norin wande miin kubiyyibban kerekore, kereknanabe karub dingki arewa yaa yedmoon, “Eb dingki yire.” andoone kwanoon. Kwanoone, ye dingki kuu kirodmo amunmo keroon.

⁶ Kwanoone, Farisidan kuu koronde wene King Erod dabokniwendan yaa komarewa kere Yesu ayanuub ande dakmiwen.

*Kadaareb Yesu Ye Yoman Winiwen
(Lk 6:17-19)*

⁷ Kwane, Yesu yoom ye kedmengkandeendan yoom kuyaa koronde bowan Galeli angka winiwe, kadaareb kuu ambibkin Galeli yaambed yi yoman winiwen.

⁸ Yembed komo kamoone ye weng kuu daande yaruune wengamberekorib, angkon Yudeadaniib Yerusalemdaniib Idumea ambibkindaniib ok Yooden yaradaniib awanewandeen Taiya taun

yoom Saidon taun yoomdaniib nimakarub yemoon yeyiib yaa miniwen.

⁹⁻¹⁰ Yembed yemoon ongmenaboon kowe, bob anikaddan kuu ye yaa badmenande kadaareb aom wibdidkanmo winiwen. Kwanimaib kowe, nimingkaib andi ye dowad ye kedmengkandendan yaa yedmoone parai motod kanminiwen.

¹¹ Kuyaron kuu awad arewambed karub ibnendiwen kuu ye wedmenekorib, ye arinambo arimbed bumangke kirobenib komkanib “Eb kuu God ye Mingki kii!” andimaib,

¹² kumban yembed yi yaa ye kuu God ye Mingki kii andaib ande weng yobdood yedmendimaan.

Apasodan Kinoon

(Mt 10:1-4, Lk 6:14-16)

¹³⁻¹⁴ Kuye yondem ari kuu Yesu weneene ye yoman winidan kangkon winiwe aangko angka daanekoriwe, yembed kedmengkandandameen ye karub wad ayoowiib kinoone nedbiwe yi yaa yedmendoon, “Yiib kuu ne apasodan ande kinaan kii.” andoon. Kuye dowad kuu ye yoom yarenib, yembed yedmaneena wene ye weng amun kanwene daandenib,

¹⁵ ye aromkono kondaneene awad arewa yaa yedme yenburimo kamaniib kui.

¹⁶ Wad ayoob kinoondan yi aningko kuu kei, Saimon yoom (yanningko maaaa Yesumbed konoon kuu Pita),

¹⁷ Sebedi ye meed Yems yoom Yoon yoom (yi aningko maaaa Yesumbed kondoon kuu Boaneeges, kuye id kuu arud nambad areb ye karub),

18 Endru yoom Filip yoom Baatolomyu yoom Matyu yoom Tomas yoom Alfeyus ye mingki Yems yoom Tedeus yoom Saimon nubka oone doberem ande nangboonman yoom

19 Yudas Iskeriot Yesu yaa ambodangoonman yoom kui.

*Yesu Ye Aromkono Kuu God Yaambed Kandoon
(Mt 12:22-29, Lk 11:14-23)*

20 Kwane, Yesu kuu ika wene ambiwoom aomnoone, nimakarub yemoon angkon menebe aomne diiriwen kowe, ye yoom ye kedmengkandeendan yoom kuu animan mengke anideban keruwen.

21 Kwane, ye enaya damana kuu weng kee wengamberenib, “Ye kuu warudki keroon kowe, wene nendem.” ande nendok winiwen.

22 Angkon Yuudan yi amob kedmengkandidan yena Yerusalem arimbed miniwen kumbed yedmiwen, “Ye kuu awad arewa yi korok darewoobbed ibnenoon kii. Awad kee yaromkonoyiib kumbed awad arewa kuu yedme yenburaane angkanimo kamiib kii.” andiwen.

23 Kwanandiiwe, Yesumbed yi yaa kuruweng dakmoon, “Wengaiwoo? Setenbed ye awad arewa kuu ma yedme yenburoone angkaniwenkoo? Dowan!

24 Ambibkin mimodan kuu andokbe yeka yeka kere yikanmo nangmaniib kuu, dobaraibban yowore dowan keraniib.

25 Kwane ambib mimodan kuu andokbe andokbe kamenib yikanmo nangmaniib kuu, dobaraibban yowore dowan keraniib.

²⁶ Seten awene kwangkön andokbe andokbe kamēnib yikanmo nangmiwen karen kuu, dobaraibban yaromkono yimin wandi aron muneen karen.

²⁷ Anam kuu kei. Karub maambēd karub aromkonoman yambiwoom no bongme aomne ye yiribman bi kuu yiminban, karub aromkonoman kuu oonoon kowe. Ibduruk kuu yembēd karub aromkonoman kuu nong yengbe kowekored, yambiwoom bongme aomne ye yiribman bi kumbēdmo yimin.

²⁸ “Nembēd yiib yaa ke anam yedmendaan kei, nimakarub yi ambarakmiyiib God yaningko monmari wengiib korem kuu are nonondandi kuu yimin.

²⁹ Kumban kanembēd Kingkin Karadmo yaningko monmaraneen kuu aron korem korem are nonondandaanban.” andoon.

³⁰ Kwane yedmoon amborom kuu yimbēd ye yaa kuu awad arewayiib andimaib kowe.

Yesu Ye Enaya Damana
(Mt 12:46-50, Lk 8:19-21)

³¹ Kwane, Yesu ye ena yoom ye damana yoom kuu mene bunangkambēd doberenib karub maa yedmiwe ambiwoom wene Yesu yedmenok wonoon.

³² Kadaareb kuu ye dia diberenib awanewandiwēn kowe, yimbēd Yesu yaa yedmeniwen, “Eb ena yoom damana yoom kuu eb wedmebdande bunangka doriib kii.” andiwen.

³³ Kwanandiwe, yembēd kaamonoon, “Ne enaya damana kuu kane kane?” andoon.

³⁴ Kwanandekore, ye dia dibere awanewandi-wendan yaa kereknanmo dewene yedmoon, “Ne enaya damana kuu kee dibiib kei.

³⁵ Kane kanembed God ye dowaken yaambed kamimaib kuu ne enaya damana kii.” andoon.

4

Kab Kiradmoon Ye Kuruweng

(Mt 13:1-23, Lk 8:4-15)

¹ Yesu kuu angkon ika bowan angka wenekore, andowe kedmengkandeene, nimakarub yemoon ye yaa menebe awanewandiib kowe, yi kuu ok kebed yaa kwane dibiriibe, ye kuu parai motod aombed aomne dome angkaro kebed diambed yinmonekore,

² kuruweng yemooniib yi yaa kedmengkandene ma yedmoon kuu kei.

³ “Wengambirime! Yongbon yariman kuu ayongmon yeeb angka wene yob kab kiradmande wonoon.

⁴ Kwane wene kiradmenmo wonoone, yob yena kuu kiwaan angka kiroboon kowe, onbed wan menebe ane dowan keriwen.

⁵ Kwane, yob yena kuu dumnad yiri okad embengmo ari kiroboon kowe, kirodmo demboon, amborom kuu okad kuu ambab yirimbak kowe.

⁶ Kab kuu demboon kumban okad kuu ambab yirimbak kowe, yumburum ambab yiri kubunebindo keroone, aron yaro mene yuruune niminbed kab kuu koknoon.

⁷ Yob yena kuu okad yik kawiiib ari kiroboon kowe demboon. Demboon kumban yik kabbed dabuknandoon kowe idiib kerindo.

⁸ Yob yena kuu okad amun ari kiroboon kowe, dembe deederene idiib kere wonoon. Yena kuu id 30yiib, yena kuu id 60yiib, yena kuu id 100iib keroon.” ande kuruweng dowan kerekore,

⁹ yedmoon, “Kanembed kerendemiib keroka kwane wengamborok.” andoon.

¹⁰ Amaan, kadaareb wenebiwen ye yoman kuu ye kedmengkandeendan wad ayoob yoom yena ye yoman yarebiibdan yoombed Yesu yaa kuruweng ye id kandi ye dowad kaamoniwen.

¹¹ Kaamoniiwe, yembed yedmoon, “Weng id angkara biknoon kuu yiib yaa korokbendimain, Godbed korok kere ooni yeman. Kumban ne yaa daboknindodan kuu kuruweng yaambedm daktimain

¹² kowe, God Ye Weng aom wongkoon kuu yi yaa kwamune keroon kuu ke yedmoon kei,

‘Yi kuu wedmimaib kumban akmi ye id kandindeban,
wengambirimaib kumban weng id kandindeban.

Kwamune kuu id kandaniib kuu amonombaniiwe Godbed yi ambarakmi are nonondandaneen kui.’ ” andoon.

¹³ Kwanandekore, kedmengkandeendan yaa ika yedmoon, “Kuruweng kee id kandindoyoo? Kee id kandindo kowe, kuruweng maa maa ye idbed kandaniib dee?

¹⁴ Id angkara kuu kei.

“Yongbon yariman kuu God ye weng amun kiradmoon areb.

¹⁵ Nimakarub yena kuu okad kamkono kiwaan areb. Yob yena kiwaan angka kiradmoon kuu God ye weng amun wengambiriwen kumban weng

yi yaa kiradmoon kuu Setenbed mene benwini-maan.

¹⁶ Nimakarub yena kuu dumnad yiri okad darewoobban ari areb. Yob kiradmoon kuu God ye weng amun wengambere kubiwen

¹⁷ kumban, yi kuu yumburumiibban areb kowe, aron doboobban weng amuniib awine dobirimaib. Kuu kwamune, God ye weng amuniib yaa yenbandi o dabab kondi ye arud barang yi yaa manaane kirodmo God ye weng amun yaa kuu korondimaib.

¹⁸ Nimakarub yena kuu okad yik kawiiib areb. Yob kiradmoon kuu God ye weng amun wengambiriwen

¹⁹ kumban, okad kiri doruub ye meenimo do-biriyiib, yiribman yemoon baan kowe God yaamban yiribman yaamo kubimo dobiriyiib, yiribman maa maa bi ye inameniib kumbed God ye weng amun dabuknandoon kowe, God ye weng amun kuu ye idiibban keruwen.

²⁰ Nimakarub yena kuu okad amun areb. Yob kiradmoon kuu God ye weng amun wengamberekorib, anam andaiwe God ye weng amun ye id kuu yena 30yiib kere, yena 60yiib kere, yena 100iib ika ika keroon kwamune kerimaan areb kii." andoon.

Komo Bangkabdoon Kuu Awine Ambangke

²¹ Kwane, yembed ika yedmoon, "Lem kuu kanmene meneki wongdem aom kowi dee, angkimbon arak dabderem aom kowi dee? Kwanimokban, lem ye dobirimbon ari kowimaib.

²² Komo biknoon kuu dian yaa kowaneen.

23 Kanembed kerendemiib keroka kwane wengamborok.

24 “Komo wengambiriwen kuu korobe meenime. Yiibbed yena yaa wengyundimaib kuu Godbed yiib yaa kangkon kwamendiwen kwamune areb yiib yaa wengyundaneen, kumban korobe andangke keenombaraneen kumbed kakman kuu ariyiib yiib yaa kondaneen.

25 Kanembed anam andi yekaad ongme meenaneen kuu Yarimanbed yemooon bangkananeen, kumban kanembed kuuyiibban kuu yeman korem kuu ye yaa Yarimanbed yeka baneen.” andoon.

Yob Dembi Ye Kuruweng

26 Kwane, yembed ika yedmoon, “Godbed korok kere ooni kuu kekamune areb. Karub maa yob kab okad yiri kiradmoon.

27 Yembed amnoomiib angke awingyawiib dembe kameen kumban komarewa yiim deedere kainimaan kuu yekaadban.

28 Okad yuka bangkaniimaan. Ibduruk kuu korok aangke deedere imkonoyiib kere norokiib kere idiib kerimaan.

29 Kwane, yob kuu idiib kere amne yumu keraane bimaib.” andoon.

Mastet Yob Ye Kuruweng (Mt 13:31-32, Lk 13:18-19)

30 Angkon ika yembed yedmoon, “Godbed korok kere ooni kuu komo kuruweng yaambad dakme kwamune areb ande kedmengkanuub?

³¹ Kukuu at mastet areb, ye yob kab embeng embeng, yob kab yena arebban kumbed be wene okad yiri kibingkimaib areb.

³² Kumban mastet yob kab kuu deedere darewoob kere yongbon kab yena arebban kowe, nondong dareb dareb keraane, ayari onbed wanmene kubun aom dibirimaib.” andoon.

³³ Yesumbed kuruweng kee areb kwamune weng yemooniib weng amun dakmoon kuu nimakarub yi kaadkeri ye kumunkingki kuyaambed kedmengkandoon.

³⁴ Ye kuu kuruwengmo ogood wengiibban yi yaa daandimaan, kumban ye yoom ye kedmengkandeendan yoom yimbirimo keriiwe, weng id korem kuu kedmengkandoon.

*Yesumbed Nuuwa Oknondoka Kebenoon
(Mt 8:23-27, Lk 8:22-25)*

³⁵ Kuyaron oobne yaambed, Yesumbed ye kedmengkandeendan yaa yedmoon, “Nub kuu koronde bowan yara yanem.” andoon.

³⁶ Kwanandoone, yi kuu kadaareb domonde kwane parai motod nandekoriwa, yenayiib yi parai motodiib ibnekeriwa, andowe yaniwen.

³⁷ Kwane yaniiwe, wedya kuu nuub darewoob kuwengiib wuure kanmoon kumbed, oknondok kuu motod aom ambungkane amburunande kameen.

³⁸ Yesu kuu motod yibi anukbed korok ambongkoni yemaniib kowekore kwari unuk angkoon kowe, ye kedmengkandeendanbed kaakmenenib yedmiwen, “Kedmengkandi korok oi. Ke ok kubunandamuub kei, eb meenindoyoo?” andiwen.

³⁹ Kwanandiiwe, ye kuu dembene nuuwiib oknondokiib yaa yobdood yedmoon, “Iwari ema kerime!” andoon. Kwanandoone, nuub kuu dowan keroone kwane ok kuu yewenub kereen.

⁴⁰ Kwane, yembed ye kedmengkandeendan yaa yedmoon, “Yiib kuu komande undeek keruwen? Anam andindokowoo?” andoon.

⁴¹ Kwanandoone, yi kuu binangke uni darewoob keruwen kowe, yikareb kaamobiwen, “Kee kane kii? Nuuwiib oknondokiib kuu ye yaa wengambaraniibmo kowe yii!” andiwen.

5

Awad ArewayiiB Ibneniwenman Ongmoon (Mt 8:28-34, Lk 8:26-39)

¹ Kwane Yesu yoom ye kedmengkandeendan yoom bowan Galeli yara Gerasin ambibkin yaa yaniwen.

² Kwane yanekoriwa, Yesu kuu parai motod aombed angkadoroone, karub awad arewayiib ibneniwen ye karub kuu botdem bob konombon aombed mene ye yaa durunenande monoon.

³⁻⁴ Karub kee botdem bob konombon aombed dobirimaan. Aron yemoon karub yenambéd ye dingki yaa sein nongbed yenbenekorib yeeng baradbed ye yon ayoob dange yenbimaib, kumban nong kuu buruwadmene yeeng barad kangkon monmare dudmungkimaan. Ye aromkono kuu karub korem burudandoon kowe, awine yengbenindeban yiminban keruwen.

⁵ Aron korem awingyawiib amnoomiib kuu kwane botdem bob konombon aomiib aangko

ariyiib kwangkambed doberemberene komki-
name bot baradbed yemeren bungenabimaan.

⁶ Kwane ye kuu ambabbed Yesu wedmenekore,
kabaanmo mene ye murubia arimbed dangbodin
yiri bumangkoon.

⁷⁻⁸ Bumangkoone, Yesumbed yedmenoon,
“Awad arewa, karub ye niindem aom kuu
angkadere.” andoone, naawonmo baandoon,
“Yesu, Korem Burudandoon Arimbed Ye God ye
Mingki! Ebbed ne yaa komo kamandewed? God
yaningko yaambéd yedme kowe, ne yaa yewed
darewoob kawe monmaruwaab!” andoon.

⁹ Yesumbed kaamonenoon, “Ewaningko kuu
kane?” andoon. Andoone, yembed inandoon,
“Naningko kuu Kadaareb, nub kuu yemoon
kowe.” andoon.

¹⁰ Kwanandekore, Yesu yaa ambibkin
bunangka benkiradmaab ande angkon ika ika
eekmoon.

¹¹ Awon amongkob wad yemoon kuu aangko
kaat ok kebed yaambéd anengkanan yarebiib
kowe,

¹² awad arewambéd Yesu yaa eekme yedmi-
wen, “Nub kuu awon niindem aom winime ande
yedmebko wenem.” andiwen.

¹³ Kwanandiiwe, yembed kwanime ande weng
kondoone, angkadere wene awon niindem aom
aomniwen. Awon wad yemoon korem kuu
2,000iib areb aangko kaat angkambéd kirokmone
ok yiri kabaane bubke konok anenib dukniwen.

¹⁴ Kwaniiwe, awon yi arian kuu kabaanmo
wene taundaniib okad angkadaniib yaa daandi-
iwe, wengamberekorib wene komarewa keroon

ande ika wedmok miniwen.

¹⁵ Kwane, mene Yesuyiib yaa nandekorib wedmiuwe, awad arewa yemoonbed ibneniwen kumbed angkadiriwen ye karub kuu inwaroon kumbed inamen amunmo kuyaa dibeen kowe, yi kuu uniwen.

¹⁶ Kwane, wedmiwendanbed awad arewambed ibneniwen kumbed angkadiriwen ye karub ye wengiib awon yaa komarewa keroon ye wengiib kuu menebiwendan yaa dakmiwen.

¹⁷ Kuyaambed nimakarubbed yi ambibkin aom kuu koronde wonok ande yobdoodmo kaamonien, Yesu yaa.

¹⁸ Kwane, Yesu kuu parai motod aom aomnoone awad arewambed ibneniwen angkadiriwen amun keroon ye karub kuu mene Yesu yaa eekme ne yoom wenem andoon.

¹⁹ Kumban, Yesumbed yedmoon, “Yii, eb ambiyoom wene Yarimanbed eb yaa komarewa kere mimyob keebdene eb dabab arene ongmebdoon kuu wene eb ambe awene yaa daande.” andoon.

²⁰ Kwanandoone, karub kuu koronde wene ambibkin Dekapolis aom Yesumbed ye yaa komarewa kerunoon ye weng kuu andowe daandoon. Kwane daandoone nimakarub korem kuu binangkiwen.

Wonong Koyu Anam Bobneen Yoom Anikad Ye Wonong Yoom

(Mt 9:18-26, Lk 8:40-56)

²¹ Kwane, Yesu kuu parai motodbed ika bowan yara yane bid yaa doroona kadaareb yemoon kuu menebe ye angkara awanewandiwen.

²² Kuyaambed kurikuri ooni ye karub maa yangko Yairus kuu kuyaa mene Yesu wedmenekore, ye yon yiri bumangkene okad yiri korok kankibine

²³ Yesu yaa yobdoodmo eekme yedmenoon, “Ne dana mungkan bobnandamuun kowe, anam mene eb dingki yu yaa kowebko amun kerenu wadkeruk.” andoon.

²⁴ Andoone, Yesu kuu ye yoom winiwen.

Winiwe, kadaareb yemoon kuu ye yoman wene nimingke awanewandiwen.

²⁵ Kuyaa kuu wonong maa yu kuu wood andemwuroon kuu down kerindeban. Weeb wad ayoowiib kwamune doruun.

²⁶ Yu kuu doktadan yaa od kowaune ongmimaib kumban down kerindeban yu od down kereen, kumban yu durud yewed kuu darewoob kereen.

²⁷ Kwane, Yesu ye weng wengamberekoru, nimmingkaib aombed yoman yaro mene yebkad yaa ema angkoroneneen,

²⁸ amborom kuu yumbed meeneen kuu “Yebkad yaa angkoronaniin kuu amun keraniin.” andeen.

²⁹ Kwane kuyaambed yu wood kuu kirod down keroone, yukareb meeneen, “Anam, ne kuu kuye durud yewed kara kuu down keroon kii!” andeen.

³⁰ Kuyaambed Yesu kuu meenoon ye ongmi yaromkonombed maa yaa amun kerunoon kowe, amonombene kadaareb aom kaamondoone, “Kanembed ne ebkad yaa angkorowoon?” andoon.

³¹ Kwanandoone, ye kedmengkandeendanbed yedmiwen, “Eb wedmeewoo? Nimakarub eb yaa

nimingkaib kowe, komande eb kuu kanembed angkorowoon andeeb kii?” andiwen.

³² Kumban Yesu kuu kanembed kwanoon ande kereknanmo deweneboon.

³³ Kwane, wonong yu yaa komo keroon kuu yukaadkereen kowe, mene ye yon yiri bumangkenu, kiringmiyib uniyib kumbed korem anammo daaneen.

³⁴ Kwane, yembed yu yaa yedmendoon, “Ne dana, kub anam andimbed ongmebdoona wadkeree kowe, durud yewediibban dore amunmo wene.” andoon.

³⁵ Yesu kuu kwane dakmeene, karub yena kuu Yairus yambiwoombed miniwen. Mene yedmiwen, “Eb dana kuu bobneen kii. Kwani kowe, Kedmengkandi korok kuu domoneneewo, maa yaa wonok.” andiwen.

³⁶ Kwane, Yesu kuu yi weng wengamberedandekore, Yairus yaa yedmenoon, “Eb meenaab. No anam ande meene.” andoon.

³⁷ Kwanekore, Pita yoom Yems yoom Yems ye daman Yoon yoom yaa wenem ande, karub yena kuu dobirime andoone, dobiriiwe winiwen.

³⁸ Kwane wene Yairus yambib yaa nandekorib, Yesu kuu wedmoone nimakarub kuu wayirindenib amengiib naawonmo yuudiyiib kamiib

³⁹ kowe, ye kuu ambiwoom wene yi yaa yedmoon, “Kee komarewa kwane wayirindenib yuudiyiib kamiib? Wonong koyu kee bobnindo, no unuk angkeen.” andoon.

⁴⁰ Kumban yi kuu ye yaa ambon baaneniwen.

Kwaniib kowe, “Bunangka angkanime.” andoone, yi korem kuu angkaniwe, Yesu yoom

awodki yoom awaan yoom ye kedmengkandeedan ayoobmim yoom kumbedmo koyu yu bob angkuun aom awuniwen.

⁴¹ Awunenib, yembed yu dingki yaambéd awinendekore yedmoon, “*Talita kum.*” andoon ye weng id kuu “Dana, dembe.” andoon.

⁴² Kwane kuyaambéd koyu kuu dembenu andowe dodkanmo dewenebeen. Kuyaambéd yi kuu binangki darewoob keriwén. Yu kuu weeb wad ayoowiib.

⁴³ Kwaniiwe, yembed weng yobdood yi yaa yed-mendoon, “Karub yena yaa kuye weng kuu dak-maiwe yikaadkeraib.” andekore, “Animan maa kondibko anak.” andoon.

6

Yesu Ye Kambongdan Kuu Ye Yaa Kubindo (Mt 13:53-58)

¹ Kwane, Yesu kuu kuyaa koronde ye kedmengkandeedan be ye kainoon ye kambong yaa be wonoon.

² Kwane, Sabat aron keruune, kurikuri ambiwoombéd andowe kedmengkandoone, yemoon kuu wengamberenekorib binangkiwén.

Binangkekorib, yikareb kaamoniwén, “Karub kee, kedmengkandi kee kunambéd boon? Inamen mengmeng kara kee kanambéd konoonkob, God yaromkono wedmi yeman kuu ongmimaan kii!

³ Ye kuu no ambib yenbi ye karub kuda! Ye kuu Meri yu dana, Yems yoom Yosef yoom Yudas yoom Saimon yoom yi aagorok kedi! Ye yangkura kuu nub yoom keyaa doruuwa!” andekorib, ye yaa kongeniwén.

⁴ Yesumbed yi yaa yedmoon, “Profesiman kuu yemoonbed karub amun andimaib kumban, ye kambongdaniib ye karubkimiib ye ambanga damana aweneyiib kumbedmo ye yaa karub amun andimokban.” andoon.

⁵ Kowe, ye kuu God yaromkono wedmi yeman kuu ye kambong kumaom ma korokbindo. Bob anikaddan mimim kumbedmo arimo ye dingkimbed ari kowe ongmoone amun keriwen.

⁶ Kwane ye kuu binangkoon, yi kuu ye yaa anam andindo kowe.

Yesumbed Wad Ayoob Yedmoone Ye Wengiib Kanwiniwen
(Mt 10:1-14, Lk 9:1-5)

Kwane, Yesu kuu wene kambong kambong yaa kedmengkandenmo yaron.

⁷ Kedmengkandeendan wad ayoob kuu yedmoone, ye yaamo keriwe, awad arewa yenburi yaromkonoyiib kondene ayoob ayoob nekwoon kuu wenebe weng amun dakmi ye dowad.

⁸ Nekwekore, yembed kwamunime andi ye weng daandoon, “Yiribmaniib ma be wanaib, kung kang atmo. Omiibban meniibban odiibban, kui.

⁹ Yonkad deebime kumban ebkad maayiib maandaib.

¹⁰ Kambong maa aomnibko, karub maambéd nambiwoom miniiwo doberem andoonka, kwane kuyaom dobirime. Doberenib kumbed wene kambong kuyaom domondi yaron keraneen, ambib maa yaa wene dobaraib.

¹¹ Kambong maa aomnibko, yiib yaa kubendokban kere wengamberendokban keribka, yiib yon

dabderem yiri ingkud kuu wangkibko kiroboko koronde winime. Kwananiib kuu yi inamen arewa kuu yika akmi ye dowad.” andoon.

¹² Kwane daandoone, yi kuu wenebe nimakarub yaa ambarakmi yaa kuu koronde amonombime ande kedmengkandiwen.

¹³ Kedmengkandenib, yimbed awad arewa yemoon yenburenib, bob anikaddan yemoon kuu yi korok ari olif yob ambod ok amun kerundi yeman kumbed bunabende kurikuri keriiwe, God yaromkonombed amun keriwen.

Yoon Baptaisman Ye Korok Wandiwèn
(Mt 14:1-12, Lk 9:7-9)

¹⁴ Yesu ye weng yirin daande wuneeen kowe, King Erod kangkon wengamboroon. Yenambéd dakmiwen, “Ye kuu Yoon Baptaisman bobnoon yirimbed demboon kii. Kwanekob God yaromkono wedmi yeman korokbimaan.” andiwen.

¹⁵ Kwanandiwen kumban, yenambéd yedmiwen, “Ye kuu Elaidya kii!” andiwen. Kumban yenambéd dakmiwen kuu “Ye kuu profesiman maa, kurin anuk yiri doriib kwamune areb kii!” andiwen.

¹⁶ Kwane dakmimaib kowe, Erod kuu wengamberekore yedmoon, “Ye kuu nembéd Yoon ye korok wandaane bobnoon kumbed demboon kii!” andoon.

¹⁷ Anuk yiri kuu King Erod yembéd kwanime andi ye weng kondoonkob, Yoon kuu awinene nong yengbe kanwene wii aom kowiwen. Yembéd kwanoon amborom kuu ye aagorok Filip ye

wonong Erodiasbed yu ambi dankare domonenu-
une Erodbed yu kuu awanoon kumbed

¹⁸ Yoonbed Erod yaa yedmimaan, “Eb aagorok
ye wonong awani kuu amob! Eb aagorok bob-
nindo kowe.” andoon.

¹⁹ Kwaniiwe, Erodiasbed Yoon yaa arud
wandunekoru ayande kameen kumban, yu kuu
kwanindeban,

²⁰ amborom kuu Yoon kuu inamen yorokmo
awinene karadmo ye karub kowe, Erod kuu un-
ekore Erodias yu arud kuu kebende ye oonoon.
Erod kuu Yoon ye weng wengamberene ne ki-
waaniibban ee ande kirinwimaan kumban ye
dowaken ye yaa wengambarande kamimaan.

²¹ Amaanbed, King Erod ye wooneen yaron ani
orok ani yeman yaron muneen kowe, Erodiasbed
kibikee ne aron kii ande meeneen. Erod ye ko-
rok korok darewoowiib ana nangmidan yi korok
korokiib Galelidan yi korok korokiib kuu yambi-
woom animanbon kowoon yaamo keriwén.

²² Kwaniiwe, Erodias yu mungkan kuu mene
awuderenu ebkad wayirikni andi andeen. Kwa-
neen kuu Erod yoom ye owod mene animan ani-
ibdan yoom kuu kubiwen.

Kwane, King Erodbed wonong koyu kuyaa yed-
mendoon, “Kub dowakenmo, komo ne yaa kuu
kaamowebko nembed kub yaa kabda.” andoon.

²³ Andekore yu yaa wiim aangki areb yedme
kowoon, “Komo kaamonaneeb kuu kabdeni,
nembed oonaan yambibkin kangkon andokbe
anggara kuu kub kabdaniin.” andoon.

²⁴ Andoone, yu kuu yi domonde wene yu awaan
yaa kaamondeen, “Ne kuu komo kawok andaniin

kii?” anduune, awaanbed inande yedmeen, “Yoon Baptaisman ye korok kii.” andeen.

²⁵ Kwananduune, kirodmo koyu kuu wengiib king yaa kanwene yedmeen, “Ne dowaken kuu kibirebyamo Yoon Baptaisman ye korok kuu yabad arimbed kowe kawe.” andeen.

²⁶ Anduune, King Erod kuu ye inamen aom kuu yiminban darewoob keroon kumban, ye wiim aangkiyiib ye yoom aniwen kuu ye weng wengambiriweniib kuyaambad yu weng wengamberedandi kuu yiminban keroon.

²⁷ Kowe kwane yembed korok wi ye karub yaa daanoon, “Wene Yoon ye korok wanmene.” andoone, wene wii aombad Yoon ye korok kuu na-roon.

²⁸ Narekore, korok kuu yabad arimbed kanmonoone kande koyu yaa kondooone, yumbed kanwene yu awaan yaa kondeen.

²⁹ Kwane, Yoon ye kedmengkandidan kuu weng kee wengamberekorib, ye id kuu kanwene bobkonombon ye botdem aom kowe mangkiwen.

Yesumbed 5,000iib Animan Bangkandoon

(Mt 14:13-21, Lk 9:10-17, Yn 6:1-13)

³⁰ Apasodan kuu wenebekorib, Yesu yaa ika mene awanewandenib, yimbed komarewa kamenib kedmengkandiwen kuu ye yaa daaniwen.

³¹ Kwane, nimakarub yemoon kuu mene wene kamiib kowe, yi kuu animan anindeban. Kwani kowe, yembed yi yaa yedmoon, “Yiibbedmo ne yaa minibko wene kuweng aweneyiibban yaambad dibere yiidkem.” andoon.

³² Andoone, yimbedmo parai motod aombad wene obonmo yaa andowe winiwen.

³³ Kumban motod aom awuniiwe, yemoon kuu wedmendekorib yi kuu yikaadkeriwen kowe, taundan kuu yonka kabaanmo wene Yesu awene wanandamiib yaa yidin wene kuyaa doriib.

³⁴ Kwane, Yesu awene kuu wene wirinekoriwa, Yesu kuu kadaareb kuu wedmendekore, yi yaa mimyob keendoon, amborom kuu yi kuu sibi areb kumban ooni ye karuwiibban areb. Kowe, yembed weng yemoon kedmengkandoon.

³⁵ Wene oobnone, ye kedmengkandeendan mene ye yaa yedmiwen, “Keyaa kuu obonmo kambongiibban, angkon miriknandameen kii!

³⁶ Kowe, nimakarub kee yedmendebko, wenebenib awanewandeen ye okad angkayiiib kambong kambong yaa wenebe yikareb animan berengkanan anime.” andiwen.

³⁷ Kumban yembed yedmoon, “Yiibbed animan bangkandibko anime.” andoon. Kwanandoone, yimbed ye yaa yedmeniwen, “Nimakarub korem yi animan berengkanuub kuu od darewoob kii! Od kuu wood kanningkaniib deme ye kakman areb kii! Nub kuu wene kwamune animan kuu berengkane bangkandanuubkob ananiib dee? Yiminban oi!” andiwen.

³⁸ Kwanandiiwe, yembed kaamondoone, “Yiib kuu om komoyiib? Wene wedmime.” andoon. Kwane wene wedmekorib, yimbed yedmiwen, “Om angkoyiib okyiri oon ayoowiib kii.” andiwen.

³⁹ Kwane, Yesumbed nimakarub yaa yedmoon, “Wadbed nekwane kereek ari dibirime.” andoon.

⁴⁰ Andoone, yi kuu yikareb nekwane wad mimo kuu 100iib kere wad maa kuu 50yiib kere kwamune nekwanmo wene dibiriwen.

⁴¹ Kwaniiwe, yembed om angkoyiib oon ay-
oowiib kuu bene ambid ari wedmene God yaa
eso andekore, omiib ooniib kuu domangkoon.
Kwanekore, ye kedmengkandeendan yedmoone,
nimakarub yaa benbangkandenmo yariwen.

⁴² Yi korem kuu ane mikmoniwen.

⁴³ Anekorowa, ye kedmengkandeendanbed
omiib ooniib dungkun dungkun kuu ben kabed
aom kambungke dewene kabed wad ayoowiib
kuu ambonmo wire wonoon.

⁴⁴ Nimakarub korem animan aniwen kuu karub
5,000iib.

Yesu Ok Animari Dodkanmo Wonoon

(Mt 14:22-36, Yn 6:16-21)

⁴⁵ Kwane kuyaambed Yesu kuu ye
kedmengkandeendan yaa yedmoon, “Motodbed
Betsaida yaa yiidin yanime.” andoone
winiwe, angkon kadaareb yaa ika winime ande
yedmekore domondoan.

⁴⁶ Kwane domondekore, aango ari wene
kurikuri kerok wonoon.

⁴⁷ Kwane miriknoone, ye kedmengkandeend-
an kuu motodiib bowan wedangka domenmo
weniib. Yesu kuu bid yaa yembirimo keroon.

⁴⁸ Kowe, ye kedmengkandeendan kuu wed-
mendoone, ud yaa yobdoodmo awingke dong-
menabiwen, amborom kuu nuubbed yi yaa naa-
wonmo dedmonoon kowe. Amnoom warewini
yaambed yiyiib yaa bowan animarimbed dod-
kanmo wonoon. Wene yi kuu burudandokan-
doon

⁴⁹⁻⁵⁰ kumban, yi kuu ye wedmeniwe ok animari
dodkanmo meneene, yimbed meeniwen kuu ye
kuu awad manok ande unekorib komkiwen.

Kwane kuyaambed, yi yaa daandoon, “Nembed kei, yiib unaib, yiib niindem aom aromnime.” andoon.

⁵¹ Kwane kore, yiyiib yaa motod aom aomnoone nuub kuu dowan keroon. Kwanoone yi kuu bi-nangki darewoob keriwén,

⁵² amborom kuu yi kuu omdini aniwen ye weng id anam kandindo, yi mimyob kuu kebeniwen kowe.

Bob Anikaddan Ongmenaboon

⁵³ Kwane, yara yane bidambib Genesaret yaa wirine kuyaa motod nong boroniwen.

⁵⁴ Kwane kuyaambed, nimakarub kuu Yesu wedme yikaadkeriwen

⁵⁵ kowe, kabaanmo wene ambibkin kuyaom bob anikaddan korem yi did arimbed be kunaya winimaan yaa be minimaib.

⁵⁶ Yesu kunaya winimaan, kambong aom o taun aom o ambibkin angka o kunaya winimaan kuu bob anikaddan kuu yenambed be mene kambong wedya nongkobimaib. Kwane yi kuu badmendok ande eekmimaib, yebkad doboob dungkun yaa kangkon, korem kane kanembed ye yaa badmeniwen kuu amun keriwén.

7

God Ye Amob Yaamo Wengambiri

(Mt 15:1-20)

¹ Farisidaniib Yuudan yi amob kedmengkandidan yenayiib Yerusalem yaambed mene, Yesu yaa awanewande

² wedmiiwe, ye kedmengkandeendan yena kuu yi dingki ogindo kumbed aniib kowe, oo God yaa meenindo kumbed aniib ande meeniwen.

³ (Yuudan yoom yi Farisidan yoom yi korem kuu yi aamkono yi amowamob awinimaib kowe, animokban yi dingki kuu kurikuri kere ogekoriwed.

⁴ Kwane, animan berengkimaibbon yaambéd minimaib kuu animokban yika ogekoriwed. Angkon, yi kuu aamkono yi amowamob yena yemoon yaambéd awinimaib, meneki awene ogi ye kara kuyiib kui.)

⁵ Kwani kowe, Farisidan yoom Yuudan yi amob kedmengkandidan yoombéd Yesu yaa kaamoniwen, “Komoyiibkob eb kedmengkandeebdan kuu aamkono yi amowamob yaambéd dorokban, kurikuri kere dingki ogindombéd yi animan aniimaib?” andiwen.

⁶ Kwanandiiwe, yembéd inande yedmoon, “Yiib kuu aadidmidan kii! Aisaiya kuu unyeman profesí weng wengambere dakmoon kuu yiib yaa anammo keroon. Dakme wongkoon kuu,

‘Nimakarub kee, naningko wengbed kankooni-
maib,
kumban yi mimyob kara ne yaa kuu ambab.

⁷ Yi kedmengkandi kuu karub yi inamenmo ked-
mengkandimaib kowe,
yimbed naningko kankooni kuu yiminban
keroon.’ andoon.

⁸ “Yiib kuu God ye amob kuu korondiiwe wene angkanoona, karub yi kedmengkandi yaambéd awiniwen.” andoon.

⁹ Andekore, yembed yi yaa ika yedmoon, “Yiib kuu God ye amob kuu kan angka kowene yi-ibka yiib amowamob yaamo awinimaib. Kumban yiibbed inamen keyaa kuu kiwaan amun ande meenimaib kii!

¹⁰ Mosesbed yedmoon, ‘Yiib ambeya enaya yaa wengambere awandime. Kanembed yambeya enaya yaa amkidbaneen kuu aye kowi yeman.’ andoon.

¹¹ Kumban yiibbed kedmengkandimaib kuu kanembed awodki yaa o awaan yaa yedmaneen kuu, ‘Nembed yiib yaa komo awandaniin kuu God yaa munob kowi yeman ande kowaan kowe, yiib yaa kondindeban.’ andaneen kuu

¹² yiibbed ye arian awandi kuu kebenimaib amob weng andewen kowe andimaib.

¹³ Yiib kwamimaib kumbed yiibbed God Ye Weng awine kankubunene yiib amowamobmo awinimaib. Yiib kuu kwamune maa maa kami-maib kii!” andoon.

Nimakarub Yi Mimyob

¹⁴ Andekore, kadaareb yaa yedmoon, “Minime. Yiib korem ne weng kee wengamberenib meene weng id kandime.

¹⁵⁻¹⁶ Bunangka yeman maa karub ye mongkodem aom awunimaan kuu God yaa arewa keriyemanban. Kumban, komo karub ye niindem aombed angkadirimaan kuu God yaa arewa keriyeman.”* andoon.

* **7:15-16:** Buk Maak kurin kurin wongkiwen yenamo kuu weng keyiib: “Kanembed kerendemiib keroka kwane wengamborok.”

¹⁷ Kwane, kadaareb kuu domonde ambiwoom aomnoone, ye kedmengkandeendanbed ye yaa kuruweng ye id kuu kaamoneniwen.

¹⁸ Kaamoneniwe, angkon neman yembed yedmoon, “Yiib kuu weng id kandindebankowoo? Bunangka yeman maa karub mongkodem aom aomnimaan kuu ye nen God yaa arewa kerunindeban,

¹⁹ amborom kuu ye mimyob aom awunimokban, ye kabeyobmo aom aomnimaan, kwane ot kerimaan kowe.” andoon. Kwane Yesumbed dakmene animan korem kuu ani yeman, amowibban ande kowoon.

²⁰ Kwane, ika yedmoon, “Komo karub ye mimyob aombed angkadirimaan kumbed kuu God yaa arewa keriyeman.

²¹ Kwanayiibkob, karub yi mimyob yaa kwane kuyaombed meeni inamen angkadirimaan kuu inamen miin arewayiib nenem kamiyiib yid biyiib kumka kuman yenbandi inameniib

²² barang yemoon be amukniyiib maa yaa norin angkimberembiriyiib dudanabiyiib nima yi weng dakmenabiyiib maa ye barang yaambéd wungkandiyiib wengamborokbanabiyiib kerengkani karayiib inameniibban karayiib, kui.

²³ Kwamune ye kara arewa korem kee karub mimyob aombed angkadirimaan kumbed God yaa arewa kerimaan kii.” andoon.

*Yuudanban Ye Wonong Yu Anam Andi
(Mt 15:21-28)*

²⁴ Yesu kuyaa kuu domonde wene Taiya taun ye kambong dia dia yaa wonoon. Wene ambiwoom aomne dobarandameen kowe, ye dowakenban

karub yena yikaadkeruni kuu. Kuned ye kuyaa doboroon kuu biknindeban.

²⁵ Kwane kuyaambed, wonong yu kuu ye weng wengamberekoru, yu wonong dana awad arewambed ibnendoon kowe, mene Yesu yaa ye yon yiri bumangke korok okad yiri kankubuneen.

²⁶ Yu kuu Yuudan yi wonongban kambong Taiya diambed wooneen yu wonong. Yumbed Yesu yaa eekmeen kuu yu dana yu niindem aom awad arewa kankorarok andud.

²⁷ Yesumbed yu yaa yedmoon, “Dana yi om kuu be wene yi anon yaa ogood kiradmi kuu arewa kowe, ibduruk kuu animan kondibko dana kuu ane mikmoniwed.” andoon.

²⁸ Andoone, yumbed inande yedmeen, “Yariman ee. Kwanandeeb kuu anam kumban, dana yi animan ambong ambong kuu arak arimbed dabderem yiri kirobaankob anonbed animaib.” andeen.†

²⁹ Kwananduune, yembed yu yaa yedmendoon, “Kub kwamune inandewen kuu amun kowe, ambiwoom wene. Awad arewa kub dana yaa kuu domonde wonoon kii.” andoon.

³⁰ Kwanandoone, yu kuu wene ambiwoom wedmuune, anam, angkimbon arak ari angkuun, awad arewa kuu angkanoon kowe.

Karub Kerendem Kebengkane Ong Duknoon Kuu Ongmoon

³¹ Kwane, Yesu kuu Taiya taun dia koronde Saidon taun burudande, bowan Galeli angkara wene Dekapolis ambibkin aom wonoon.

† **7:28:** Kuruweng kemaom kuu dana kuu Yuudan areb, anon kuu Yuudanban areb.

³² Kuyaambed, karub yenambed karub kerendem kebengkane ong duknoon ye karub kuu nenenenib, yimbed ye yaa karub ari dingki kowe God yaromkonombed ongmok ande eekmiwen.

³³ Kwane, Yesumbed kadaareb aom kuu koronde nen angkaro angkambed ye dingkiodbed karub ye kerendem aom dedmobaon. Kwanekore, yembed kamok dare karub ye ong yaa badmenoon.

³⁴ Badmenene, niindem inum nare ambid ari indob kankoone wedmene yedmoon, “*Efata*” andoon ye weng id kuu “Nandok!” andoon.

³⁵ Kuyaambed, karub ye kerendem kuu nandene ye ong kuu oroknoone weng amunmo dakmoon.

³⁶ Yesumbed yi yaa dakmaib ande amob kowoon, kumban yembed yemoon kwane kamoon kuu yimbed ogood kwane yemoon dakmiwen.

³⁷ Weng kee wengambiriwendan korem kuu binangki miin darewoob keriwen. Yikareb dakmiwen, “Yembed korem kuu yiminmo ambangkoon kii! Ye kuu kerendem kebengkoondan ongmaane wengambiri yimin kerimaib, angkon weng dakmindebandan kuu ongmaane dakmimaib kii!” andiwen.

8

Yesumbed 4,000iib Animan Bangkandoon (Mt 15:32-39)

¹ Aron yemoonban dowan kere wuneene, kadaareb maaaa Yesuyiib yaa nedbiwen. Kwane yi animaniibban kowe, Yesumbed ye

kedmengkandeendan yaa baande ye yaamo kere yedmoon,

² “Ne kuu nimakarub keyaa mimyob keendaan. Yi kuu ne yoom aron ayoobmimiib dohiriwen kowe, yi animan kuu dowan keroon.

³ Nembed yi kuu ambiyoom winime andaniin kuu yi mungimo wene kiwaan wedya kirobaniib, amborom kuu yena kuu ambabbed miniwen kowe.” andoon.

⁴ Kwanandoone, ye kedmengkandeendanbed inandiwen, “Kumban, amboon keyaom kee kunayambed animan kuu benub bangkandanuuwe ane yimin keraniib?” andiwen.

⁵ Kwanandiiwe, Yesumbed kaamondoone, “Yiib kuu om kuu komoyiib?” andoon. Andoone, “Ediib.” andiwen.

⁶ Yembed kadaareb kuu “Okad yiri dibirime.” andoon. Kwanekore, om ediib kuu bene God yaa eso andekore, yembed domangkene, nimakarub yaa bangkandime ande ye kedmengkandeendan yaa yedmoone kwaniwen.

⁷ Yi kwangkon okyiri oon embeng embeng yemoonbaniib kowe, yembed bene God yaa eso andekore, ye kedmengkandeendan yaa yedmoone nekwane bangkandiwen.

⁸ Kwane nimakarub kuu ane mikmoniwen. Kwanekorib, ye kedmengkandeendanbed animan dungkun dungkun dangoon kuu kabed ediib aom benkambungkiawe deedere ambonmo keroon.

⁹ Nimakarub korem aniwen kuu 4,000iib areb. Kwane yedmendoone wenebiawe,

¹⁰ ye kuu ye kedmengkandeendan yoom parai

motod aom aomnekorib, Dalmanuta ambibkin yaa winiwen.

Farisidan Yi Kaamobi
(Mt 16:1-12)

¹¹ Winiwe, Farisidanbed mene ye komboon wedmi ye dowad Yesu yaa kaamoneniwen kuu God yaromkono yaambed dud korokbok andiwed.

¹² Kwaniwe, ye kuu niindem aom inum darewoob nare kubiyibban kerekore, yedmoon, “Nimakarub korem kibikee doriib kee, komo dowad God yaromkono wedmi yemanmo dud korokbok ande kaamobiib? Nembed yiib yaa ke anam yedmadaan kei, dud korokbi kuu ma kondaanban.” andoon.

¹³ Kwane, Farisidan awene kuu domondoone, ye kedmengkandeendan yoom wene parai motod aom aomnekorib, yara yaniwen.

Farisidan Yoom King Erod Yoom Yi Inamen Kandaib

¹⁴ Ye kedmengkandeendan kuu animaniib ma winindo nonondandiwen, kumban parai motod aom aomniwen kuu flawa mimoyiib.

¹⁵ Aomne winiwe, Yesumbed yi yaa kaadkerime andi ye weng daandoon, “Korobe kaadkerime, Farisidan yi flawa kabayingke obo keriyemaniwa Erod ye flawa kabayingke obo keriyemaniwa kuu.”* andoon.

* **8:15:** Farisidan yoom Erod yaa dabokniwendan yoom kuu Yesu yaa anam andindo. Kwane, yi inamen kuu Yesu ye dowakenban.

16 Andoone, yikareb andangke yedmiwen, “Kwanandoon ye amborom kuu nub kuu flawayiibban kowe.” andiwen.

17 Kwane yika dakmiib kuu Yesu kuu yekaadkeroon kowe, yi yaa kaamondo, “Yiib komande flawayiibban ande dakmiib? Yiib kuu kwane wedme kaadkerindokowoo? Yiib mimyob kuu kebenoonkowoo?”

18 Yiib kuu indowiib kumban wedmimokban dee? Kerendemiib kumban wengambirimokban dee? Yiib kuu meenindokowoo?

19 Nembed om angkoyiib karub 5,000iib yi dowad domangkeni bangkandaan kuu kabed komoyiib yiibbed benib animan dungkun dungkun kuu benkambungkiwe daadere ambonmo keroon?” andoone, yimbed inandiwen, “Kabed wad ayoowiib.” andiwe,

20 yedmoon, “Kwane, nembed nimakarub 4,000iib yi dowad om ediib domangkeni bangkandaan kuu kabed komoyiib yiibbed benib animan dungkun dungkun kuu benkambungkiwe daadere ambonmo keroon?” andoone, yimbed inandiwen, “Kabed ediib.” andiwen.

21 Kwanandiiwe, yembed yi yaa kaamondo, “Yiib kuu kwane ma wedme kaadkerindo keriwenkowoo?” andoon.

Indob Tut Ye Karub Ongmoon

22 Yi kuu kwane mene kambong Betsaida yaa nandiiwe, karub yenambed indob tut ye karub kuu nenmenekorib, Yesumbed ye yaa angkoronok ande eekmiwen.

²³ Kwane, yembed indob tut ye karub kuu dingki yaambéd awinenekore, kambong bunangka nenwonoon. Nenwenene, karub ye indob yaa kamok darunekore, ye dingki kuyaa nongkoboön. Kwane kore kaamonenoon, “Eb kuu ma wedmeneewoo?” andoon.

²⁴ Andoone, kankoone wedmene yedmoon, “Ne kuu nimakarub kuu wedmendiin, kumban yi kuu at areb dodkanmo dewenebiwe wedmiin kii.” andoon.

²⁵ Angkon ika Yesu ye dingki karub ye indob yaa nongkoboön. Kwanoone, ye kuu indob nandoone korem kuu dianmo wedmoon.

²⁶ Kwane, Yesumbed ye yaa yedmoon, “Ambiwoom wenebka, kambong aom kadaarewiib yaa ika wanaab.” andoon.

*Pita Ye Anam Dakmi Yesu Yaa
(Mt 16:13-16, Lk 9:18-22)*

²⁷ Yesu yoom ye kedmengkandeendan yoom kuu kambong Saesaria Filipai angkara angkara yaa winiwen. Wenonib, wedyambéd yembed yi yaa kaamondoön, “Nimakarubbed ne yaa kuu kane andimaib?” andoon.

²⁸ Kwanandoone, yimbed yedmiwen, “Yena kuu eb kuu Yoon Baptaisman andiwe, yena kuu eb kuu Elaidya andiwe, yena kuu eb kuu profesiman mamaa andiwe kamimaib kii.” andiwen.

²⁹ Kwamiiwe, yembed kaamondoön, “Kumban angkon yiib kude? Yiibbed ne yaa kuu kane andaniib?” andoon. Andoone, Pitambéd yedmoon, “Eb kuu Keresu, Godbed Kinoona Menewenman kii.” andoon.

³⁰ Yesumbed kaadkeri weng yedmendoon, “Weng kee wene karub maa yaa daanaib.” andoon.

Yesu Ye Bobnaneen Ye Weng Dakmoon
(Mt 16:21-28, Lk 9:22-27)

³¹ Kwane, yembed yi yaa andowe kedmengkandoon, “Karub Ye Mingki kuu durud yewed yemoon kandaneene, Yuudan yi aamkono yoom God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok korok darewoob yoom Yuudan yi amob kedmengkandidan yoombek kan angka kaarenib aye kowaniib, kumban aron ayoobmim down keranuune ika dembaneen.” andoon.

³² Weng kuu yembed dianmo bikni bikniyiib-ban kwane daandoon. Daandoone, Pitambek nen angkaro wene andowe onkanoon.

³³ Kumban, Yesu kuu amonombe ye kedmengkandeendan yena yaa wedmendekore, yembed Pita yaa onkane daanoon, “Eb kuu Seten areb kerewen kii! Ne yaa kuu angkane! Eb kuu God ye inameniibban, karub yi inamenmo awinewen.” andoon.

³⁴ Kwanekore, yembed kadaarewiib ye kedmengkandeendaniib kuu baandoone ye yaamo keriiwe yedmoon, “Karub kanembed ne yoman manandamoka, yekareb ye inamen kankubune yaro ye at ming kankarinekore, ne yoman monok.

³⁵ Kanembed ye wadkeri yeka awinaneen kuu korem bobnaneen, kumban kanembed ye wadkeri kuu ne yaa kawene weng amun ye dowad domonaneen kuu wadkeri anam kandaneen.

³⁶ Karub kuu nimakarub korem yaa burudande dore okad kumundin kiri kee korem yeka kandaaneen kumban, amaan ye kingkin kuu kumbaaban yamotbon yaa kankoraneen kuu amun dee? Dowan!

³⁷ Karub kuu komombed God yaa konekore, ye kingkin kuu kumbaaban yamotbon yaa kankororokban keraneen? Dowan!

³⁸ Okad kumundin kiri kee ye nimakarub korem kuu ambarakmenib God anam kuu domonene maa maa yi yoman yarebimo kamimaib kowe, kwanimaib yaron aombed doruub kii. Kwane kumaom kuu kanembed Karub Ye Mingki yaayiib ye wengiib yaa karak bobnaneen kuu, yembed yambe God ye nambiriyiib God ye engyus karad-moyiib be ika mananeen yaron kuu, karak bobnoonman yaa kuu ika yembed karak konekore ambid ari nenwanaanban.” andoon.

9

¹ Andekore, yembed yi yaa yedmoon, “Nembed yiib yaa ke anam yedmendaan kei, yiib yena kiri doriib kee bobnaibban yaron kuu Godbed korok kere ooni yeman aromkonoyiib mananeenkob wedmaniib.” andoon.

Yesu Yaa Nambiriyiib Konoon
(Mt 17:1-13, Lk 9:28-36)

² Aron benmeyiib dowan keruune, Yesumbed Pita yoom Yems yoom Yoon yoom kuu bindore aangko ambab ari daanoon. Kwari kuu obonmo. Kuyaambed ye yaa God ye nambiri monoone, yeka mamaa keroon.

³ Kwane, yebkad kuu nambiri darewoob menengmenengmo kerekore, kawanmo dangkorong ongmimaib yeman korem kuu burudandoon.

⁴ Kwarimbed wedmiiwe, Elaidya yoom Moses yoom kurin kurin dohiriwen kumbed angkadiri-
iwe Yesu yoom dakmiib

⁵ kowe, Pitambed Yesu yaa yedmoon, “Kedmengkandi korok ee! Nub kuu keyaa kee munuwen kuu amun kii! Kowe, nubbed kombon ayoobmim ebmaniib Moses yemaniib Elaidya yemaniib kwane ongmem.” andoon.

⁶ (Ye kuu ongme meene yedmindo, amborom kuu kedmengkandeendan ayoobmim kee uni darewoob keriwen.)

⁷ Kwane, wiibbed mene dabunendeen. Kwamune wiib aombed wengmo meneboon, “Kekee ne Dana, ye yaa ne mimyob dowaken kowaan. Ye weng wengambirime!” andoon.

⁸ Kwane kuyaambed wiiwiib nambiriyiib dowan keroone kirodmo yi kuu kereknan-
abiwen kumban, Mosesiib Elaidyayiib kuu wedmendindo, Yesumo wedmeniwen.

⁹ Yesu yoom ye kedmengkandeendan ayoob-
mim yoom kuu kwane aangko arimbed ika kubu-
doronib, Yesumbed yi yaa daandoon, “Komarewa
wedmiwen kuu karub yena yaa dakmaib, kwane
wene Karub Ye Mingki kuu bobnaneen yirimbed
demboked.” andoon.

¹⁰ Andoone, yi kuu “Ee, yena yaa dakmaub-
banaa.” andekorib, bobnaneen yirimbed dem-
baneen andi ye weng id kuu komarewa kii ande
yikareb andangkiwen.

11 Kwane, yimbed ye yaa kaamoneniwen, “Komoyiibkob Yuudan yi amob kedmengkandidanbed ‘Elaidyadin ika mananeenkob, Keresu kuu yoman mananeen.’ andimaib?” andiwen.

12 Kwanandiiwe, Yesumbed inandoon, “Anam kuu Elaidyadin mene ongmi ye dowad korem nekwaneenkob, kumban komoyiibkob kwane wongkoon kuu Karub Ye Mingki kuu durud yewed darewoob konenib, ye weng wunekaraniib?”

13 Kumban nembed yiib yaa ke yedmendaan kei, Elaidya kuu ika monoone dowan keroon. Kwamune yi meeni dowaken korem kuu ye yaa kwaniwen kowe, God Ye Weng aombed unyeman ye dowad wongkoon kuu anam id keroon.” andoon.

Dana Awad Arewambed Ibneenoon Kuu Ongmoon

(Mt 17:14-21, Lk 9:37-43)

14 Kwane, yi kuu aangko arimbed kamene wedmiiwe, kedmengkandeendan yena yaa Yuudan yi amob kedmengkandidanbed wengberendiwe, kadaareb kuu yi angkara awanewandiwen.

15 Kwane, nimakarub korem kuu Yesu wedmenekorib, karub yeka maaaa ande binangki ye inamenbed meeniwen kowe, ye yaa kabaanmo wene kubenok winiwen.

16 Winiwe, yembed ye kedmengkandeendan yaa kaamondoone, “Yiib kuu komo dowad yi yaa wengberendiib?” andoon.

17 Andoone, karub maa kadaareb aombed inandoon, “Kedmengkandi korok ee. Ne dana kuu eb yaa nenmanaan, ye kuu awad arewambed ibneenoone weng dakmindeban keroon kowe.

18 Kwane, ibnene kankoraraane okad yiri kombirimaan, komberene kamoka ongekwa ningkambo kabanga kamene id karungnimaan kowe, nembed eb kedmengkandeedan yaa awad arewa kuu yedme anburime ande yi yaa kaamondaan kuu, yi kuu kwanandamiib kumban kwanindeban keriwen.” andoon.

19 Andoone, Yesumbed inandoon, “O nimakarub korem kibikee doriib kee, yiib kuu anam andi awinimokbanaa! Aron komoyiib yiib yoom dobaraniin? Aron komoyiib yiib ambarakmi wedme dobaraniin? Dana kuu ne yaa nenminime.” andoon.

20 Andoone ye yaa nenminiwe, kwane awad arewa kuu Yesu wedmenekore, kwane kuyaambed karub dana kuu kot ayimaun areb kwane kankoraron. Kwane, okad yiri kombere boronmo dewenebene ongekwiib kamokiib kamoon.

21 Kwamoone, Yesumbed dana yawodki yaa kaamonenoon, “Aron komoyiib kwamune kamembirimaan?” andoon. Andoone, yembed inandoon, “Dana mana yaambed kwamune kii!

22 Kwane, aron yemoon amot aom kankorarene ok yiri kankorarene aye kowande kamimaan. Kumban, eb kuu yimin keroka, nub yaa mimyob keende awande.” andoon.

23 Yesumbed ye yaa yedmoon, “Eb meeni kuu ne kuu yiminban dee? Kanembed anam andekore, komo komo meenaneen kuu kwananeen.” andoon.

24 Kwane kuyaambed dana yawodkimbed naawonmo baande yedmoon, “Ne anam andaan,

kumban ne yaa awawe, ne anam andi kuu darewoob kerok kii!” andoon.

²⁵ Kwane Yesu kuu wedmoone, nimakarub yemooon kuu kabaanmo mene yembed kwameen yaa wedmenande meniib kuu ye dowakenban kowe, awad arewa yaa yedme anburene yedmoon, “Eb kuu kerendem kebengkoon weng dakmindeban ye awad, nembed eb yaa yedme kowaan kuu dana ye niindem aom kuu angkadere, angkon ika ye niindem aom awunaab.” andoon.

²⁶ Kwanandoone, awad arewa kuu naawon komkene kenambun kankorarekore angkadoroon. Kwanoone, dana kuu bobne at dumbab areb keroon kowe, yemooonbed yedmiwen, “Bobnoon kii!” andiwen.

²⁷ Kumban Yesumbed ye dingki yaa awine nenkoonoone yaro doroon.

²⁸ Kwanekore, Yesumbed wene ambiwoom aomnoone, ye kedmengkandeendan kwangkon aomne yemyeb ye yaa kaamoniwen, “Nub kuu komoyiibkob yedme kankaarindo keruwen?” andiwen.

²⁹ Yembed inandoon, “Kekamune ye kara kee kurikuri keraniibkob angkadaraneen.” andoon.

Yesumbed Ye Bobni Weng Ika Yedmoon

³⁰⁻³¹ Kwane kuyaa kuu koronde wene ambibkin Galeli angkara yaa winiwen, amborom kuu Yesumbed ye kedmengkandeendan yaa kedmengkandeen kowe, ye dowakenban karub yena yimbed weniib yaa yikaadkerundi kuu. Yembed yi yaa yedmoon, “Karub Ye Mingki kuu ambodange karub yena yi dingki ari kowaneene,

yimbed ayaniuwe bobnaneen kumban, aron ay-oobmim dowan keranuune ika dembaneen.” andoon.

³² Kumban yi kuu yembed weng kee dakmeen ye id kuu kandindo. Yi kuu uniwen kowe, kuye id kuu kaamonindo.

Kane Kuu Arimbed?
(Mt 18:1-5, Lk 9:46-48)

³³ Kwane, yi kuu Kapeenaum taun yaa miniwen. Mene ambiwoom kerekorib, yembed yi yaa kaamondo, “Yiib komo weng yaambéd kiwaan yaa kuu wengberenmo miniwen?” andoon.

³⁴ Kumban yi kuu iwari keruwen, amborom kuu yi kuu kiwaan wedyambéd kane kuu arimbed ande wengbiriwen kowe.

³⁵ Kwane Yesumbed diberekore, ye karub wad ayoowiib yaa baandoone nedbiuwe yedmoon, “Kanembed ari kerandamoka, ye kuu korem yi dabderem yiri kerene nimakarub korem yaa kangkon awandok.” andoon.

³⁶ Andekore, dana mana nende yiyiib aom kowoone doboroon. Doboroone, ye dingki aom nenkonekore, yi yaa yedmoon,

³⁷ “Kanembed ne yaa mimyob dowaken kowi ye dowad dana embeng embeng keyaa kubendaniib kuu ne yaa kubewaniib kii. Kumban ne yaamomban, yembed yedmewoona manaan ye God yaa kangkon kubenaniib kii.” andoon.

Nub Yaa Bon Kerindoman Kuu Nub Angkodmi
(Lk 9:49-50)

³⁸ Yoonbed yedmoon, “Kedmengkandi korok ee, nub kuu karub maaaa wedmenuub, eb aningko yaambéd awad arewa yedme yenbureene

nubbed koronde ande yedmenuwen, amborom kuu ye kuu nub yoom yarindo kowe.” andoon.

³⁹ Kwanandoone, Yesumbed yedmoon, “Kwane kebenaib. Kanembed naningko yaambéd God yaromkono wedmi yeman dud korokbaneen kuu kwananeen ye yoman kumbed ne yaa weng arewa ma yedmaanban,

⁴⁰ amborom kuu kanembed nub yaa manmo kerindo kuu nub angkodmi kowe.

⁴¹ Nembed yuib yaa ke anam yedmendaan kei, kanembed eb kuu Keresu ye karub ande yekaad-kerekore, naningko yaambéd ok yuun kabdaneen kuu anam kuu ye kakman kuu Godbed kowaneen.” andoon.

Dedmobeniwed Ambarakmi

⁴² “Kowe karub o wonong o dana aningkoyiibban ne yaa anam andiwendan mim keyaa kanembed dedmonaneenkob ambarakmaneen kuu amun kuu ibduruk kuu kuye karub kuu kongkono yaa bot darewoob yengbekore karamok yiri korarok.

⁴³⁻⁴⁴ Eb dingkimbed dedmonoonkob ambarakmewen keroka nare wankare. Dingki mimomo aron korem korem ye wadkeri kandi kumbed yimin. Kwanindo kere eb dingki ayoowiib kuu kumbaanban yamotbon yiri wananeeb kowe, kuu arewa kii.*

⁴⁵⁻⁴⁶ Angkon eb yonbed dedmonoonkob ambarakmewen keroka nare wankare. Yon mimomo

* **9:43-44:** Buk Maak kurin kurin wongkiwen yenamo kuu weng keyiib: Kuyaa kuu karub bob id animaib ye eekbad duknaibban anembaraniwiib angkon amot kumbaanbaniib kui.

aron korem korem ye wadkeri kandi kumbed yimin. Kwanindo kere yon ayoowiib kuu kumbaanban yamotbon yiri kankaaraneen kowe, kuu arewa kii.†

⁴⁷ Angkon eb indobbed dedmonoonkob ambarakmewen keroka biande. Indob mimomo God yambibkin aom awuni kumbed yimin. Kwanindo kere indob ayoowiib kuu kumbaanban yamotbon yiri kankaaraneen kowe, kuu arewa kii.

⁴⁸ Kuyaa kuu
'karub bob id animaib ye eekbad duknaibban anembaraniwiib angkon amot kumbaanbaniib kui.'

⁴⁹ "Kwani kowe, animan korem kuu karamiib boknimaib, kwamune areb nimakarub korem kuu amot yumbu aombed dewananiib, arewa nengki ye dowad.

⁵⁰ "Karam kuu amun kumban, ye ambod dowan keraneen kuu komo kere ika karam ambod kuu ongmaniib? Yiib niindem aom kuu karamiib areb keroko, yewenubmo neman neman kame dobirime." andoon.

10

Wonong Awanekore Domondi (Mt 19:1-9)

¹ Kwane, Yesu awene kuu kuyaa koronde wene Yudea ambibkin burudande wene ok Yooden yara yaa winiwen. Winiwe, kadaareb yemoon kuu ye

† **9:45-46:** Buk Maak kurin wongkiwen yenamo kuu weng keyiib: Kuyaa kuu karub bob id animaib ye eekbad duknaibban anembaraniwiib angkon amot kumbaanbaniib kui.

yaa miniiwe, ye koobdande yi yaa kedmengkan-
doon.

² Kedmengkandeene, Farisidan yenambed menenib komboon kaamoni ye dowad ande kaamoniwen, “Karubbed ye wonong awanekore domondi kuu amob dee?” andiwen.

³ Andiiwe, yembed inande yedmoon, “Mosesbed kuu komo amob yedme kowoon?” andoon.

⁴ Andoone, yimbed yedmiwen, “Mosesbed karub yaa yedmoon kuu domondi yeman ye kerek karubbed wongke kondekored domondi kuu yimin andoon.” andiwen.

⁵ Andiiwe, Yesumbed yedmoon, “Yiib niindem aom kuu kamkono kowe, Mosesbed amob kee yiib dowad wongkoon.

⁶ Kumban yimin yiri andowoon kuu Godbed ‘karuwiib wonongiib ayoob ongmenaboon’.

⁷ ‘Kwamunekob, karub kuu yawodkia awaana domonde ye wonong yaa daboknaneen,

⁸ daboknaneena yi ayoob kuu id mimo keraniib.’ Kwani kowe, yi kuu id ayoobban, id mimo kui.

⁹ Kwanikob, Godbed yi ayoob be daboknoon kowe, yi kuu nimakarubbed ben andokbe yeka yuka keru yemanban.” andoon.

¹⁰ Kwane, yi kuu angkon ika ambiwoom aom-nekorib, ye kedmengkandeendanbed keye weng id kuu Yesu yaa kaamoneniwen.

¹¹ Kaamoneniwe, yembed yedmoon, “Kanembed ye wonong domondekore wonong maaaa awananeen kuu nenem kara kowe, ibduruk awanoon ye wonong yaa ambarakmaneen.

¹² Angkon yu kangkon yu karub domonekoru karub maaaa yaa awananuun kuu nenem kara kowe, ye yaa ambarakmanuun kii.” andoon.

Yesu Yoom Dana Yoom
(Mt 19:13-15, Lk 18:15-17)

¹³ Kwane, nimakarub kuu danaya Yesumbed ye dingki ari kowe amun kerundok ande ye yaa be menebiiwe, ye kedmengkandeendanbed yi yaa be winime ande ongkande kebengkiwen.

¹⁴ Kwamiiwe, Yesu kuu wedmendekore kongendoon kowe, yembed yi yaa yedmendoon, “Kebendaib. Korondibko dana kuu kwane ne yaa menebime, amborom kuu Godbed korok kere ooni aom dobiri ye yumbon kuu dana kee areb keriwendan yiman.

¹⁵ Nembed yiib yaa ke anam yedmendaan kei, yiib kuu dana areb kere God ye dabderem aom do-biribko, Godbed yiib korok kerok. Kwamaibban kuu God yambibkin aom awunaibban.” andoon.

¹⁶ Andekore, dana kuu be ye dingki aom kerekore, yi yaa amun kerundoon.

Kewedman Yiribman Yemoon
(Mt 19:16-30, Lk 18:18-30)

¹⁷ Kwane Yesu kuu andowe wonoone, karub maa kabaanmo wene ye yaa dangbodin yiri bumangkene kaamoon, “Kedmengkandi korok amun. Komo kerenid wadkeri aron korem korem yeman kuu kandaniin?” andoon.

¹⁸ Andoone, Yesumbed yedmoon, “Koman-dewed ne yaa amun andeeb? Nimakarub korem kuu amuniibban, Godmo amun.

19 Amob weng kuu ebkaad. Kumka o kuman ayaab, nenem kamaab, yid baab, ambarakmoon ye dudi weng daandaab, karub maa yaa birande barang baab, eb ambeya enaya yaa meene wengambere.” andoon.

20 Andoone, yembed dianmo dakmoon, “Kedmengkandi korok, korem kee ne kewed keraan yaambed awinaan kii.” andoon.

21 Andoone, Yesu kuu ye yaa wedmenekore, mimyob dowaken keene yedmoon, “Eb kuu inamen maa kee awinindo. Wene, eb yiribman korem kuu berengkekoreb, od kuu kamboknon-dan yaa bangkande. Kwananeeb kuu Godbed eb kakman Ewen ari kowaneen. Bangkandekoreb, ne yoman mene.” andoon.

22 Kwanandoon kumbed karub kuu kubiyiib-ban kere wonoon, amborom kuu ye kuu yiribman yemooniib kowe.

23 Kwane, Yesu kuu kereknanmo dewenebene ye kedmengkandeendan yaa yedmoon, “Yiribman yemoondan yikareb kankubunekoriwa Godbed korok kere ooni yeman aom awuni kuu miin yobdood kii!” andoon.

24 Ye kedmengkandeendan kuu kuye weng yaa binangkiwen, kumban Yesumbed angkon ika yedmoon, “Danaya, kane kuu yekareb kankubune God ye dabderem aom doboroked Godbed ye korok kere ooni kuu miin yobdood kii!

25 Kemo kuu nidoro dem kuu awunaneen kuu yobdood dee? Yiribman yemoon ye karub kuu yekareb kankubune God ye dabderem aom doboroked Godbed ye korok kere ooni kuu

kekamune ye yobdood burudande yobdood aman ari kii.” andoon.

²⁶ Andoone, ye kedmengkandeendan kuu mi-inmo binangkiwen kowe, “Kane kuu yimin kii! Godbed bobni yaa kuu ma burudande nendaan-ban kii!” andiwe,

²⁷ Yesumbed yi yaa wedmendekore yedmoon, “Karub yaromkono yaambéd kuu kamune kuu yiminban anam, kumban God yaromkono yaambéd kuu yimin. Komo komo Godbed kamandameen kuu kwananeen.” andoon.

²⁸ Andoone, Pitambéd ye yaa yedmoon, “Kedi, nub kuu barang korem kuu domondekoruwed, eb yoman munuwen.” andoon.

²⁹ Andoone, Yesumbed inandoon, “Nembéd yiib yaa ke anam yedmendaan kei, kane kanembéd yambiwiib ye ambangayiib ye oniyayiib ye damanayiib ye enayayiib ye ambeyayiib ye danayayiib ye okadiib kuu domonde ne dowadiib ne weng amun dakmi ye dowadiib yaambéd ne deme awinoon kuu,

³⁰ kibireb kiri doruub kee yi yaa Godbed yewudmo bangkandaneene kakman 100iib keraneen. Ambiwiiib ambangayiib oniyayiib damanayiib enayayiib danayayiib okadiib kui. Angkon kwane durud yewed konde yenbandi kuyiib kui. Angkon aron maaaa ari kuu wadkeri aron korem korem yeman ye yaa konaneen.

³¹ Kumban yidin ari keriwendan yemoon kuu yoman keraniwe, yoman keriwendan yemoon kuu yidin ari keraniib.” andoon.

*Yesu Ye Bobni Ye Weng Ika Dakmoon
(Mt 20:17-19, Lk 18:31-33)*

³² Yi kuu Yesu yedin keroone Yerusalem ari weniib. Kwane, Yerusalem angka wanandamoon yaa ye kedmengkandeendan kuu binangkiwen, yena ye yoman weniibdan kangkon uniwen. Kwane, yembed ye karub wad ayoowiib kuu bin angkaro angkambed ye yaa komarewa keraneen ye weng kuu angkon ika daandoon,

³³ “Kedi, nub kuu Yerusalem ari wenuub kii. Karub Ye Mingki kuu karub maambed ambo-dange awine kandene, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok korok darewoowiib Yuudan yi amob kedmengkandidaniib yi dingki ari kowaneen. Yimbed ayiiwo bobnok ande Yuudanban yaa kondaniibe,

³⁴ ye yaa kuu damangkanenib kamok daadmenenib angkurom angka nong yikyikiibbed wangkanenib aye kowaniibe bobnaneen. Kwane, aron ayoobmim dowan keranuune, ika dembaneen.” andoon.

Yems Yoom Yoon Yoom Yi Kaamoni
(Mt 20:20-28)

³⁵ Kwane, Sebedi ye meed Yems yoom Yoon yoombed mene Yesu yaa yedmiwen, “Kedmengkandi korok, nub dowaken kuu nubbed eb yaa komo ongme ande kaamonubka kwane ongme.” andiwen.

³⁶ Kwanandiiwe, yembed yi yaa neman kaamondoone, “Yiib dowaken kuu nembed yiib yaa komo kamok andiwed?” andoon.

³⁷ Andoone, yimbed inandiwen, “Ebbed korem yi korok kere nambirimo kere kwari kuu, nub ayoob maa nende eb wiwi angka koweewo korok

keroko, angkon maa nende eb an angka koweewo korok keroko anduwed.” andiwen.

³⁸ Kwane, Yesumbed yedmoon, “Yiibbed kaamoniib ye id kuu yiibkaadban. Yiib kuu nembed durud yewed kandi ye kiwaan ari wanandamaan yaa yiiwiib kwane wananiib dee?” andoon.

³⁹ Andoone, yimbed yedmiwen, “Nub kuu yimin.” andiwen.

Kwanandiiwe, Yesumbed yi yaa yedmoon, “Anam, yiib kuu nembed durud yewed kandi ye kiwaan ari wanandamiin yaa yiiwiib kwane wananiib kii.

⁴⁰ Kumban ne wiwi angka dibiri ye yumboniib ne an angka dibiri ye yumboniib kuu nembed kondi yemanban. Ku yeman kukuu Godbed kane kane kine nekwoon kumbedmo.” andoon.

⁴¹ Kwanandoone, ye kedmengkandeendan yena angko angkoyiib kuu wengamberekorib, Yems yoom Yoon yoom yaa kongendiwen.

⁴² Kwaniiwe, Yesumbed korem baandoone mimyamo keriiwe yedmoon, “Yiibkaadkeriwen kuu ambibkin yena yi korem kuu korok korokiib, angkon korok kee ‘Nembedmo korok, nembedmo yimin, ne weng yaambedmo wengambirime.’ andimaib, yi korem. Kwane ambibkindan kee korokbed kankubundaane korok ye dabderem aom dobirimaib.

⁴³ Kumban yiib kuu kwamunemban. Kwani kowe, yiib yaa kanembed ye dowaken kuu aningko darewoowiib kerandamoka, yiib dememo awini ye karub kerok.

⁴⁴ Angkon ari kuu kanembed ye dowaken kuu aningko miin darewoowiib kere yedin keran-

damoka, yibkanmo yi dabderem yiri dobere no deme awinembiri ye karub kerok.

⁴⁵ Karub Ye Mingki kuu deme kondoko yenambed awinime andi ye dowad minindo, yembed yena yi dabab yaa awandi ye dowad menene nimakarub yemoon bi ye dowad ye wadkerimbed amoddok monoon.” andoon.

Baatimeus Ye Indob Nandoon
(Mt 20:29-34, Lk 18:35-43)

⁴⁶ Kwane yaro, yi kuu kambong Yeriko yaa miniwen. Yesu yoom ye kedmengkandeendan yoom kadaareb yemoon yoom kuu kambong domonde winiwe indob tut ye karub Baatimeus Timeus ye mingki kuu kiwaan kebed yaa od kawime ande eekme dibeen.

⁴⁷ Kwane wengamboroonka, Yesu Nasaretman meneen kowe, andowe komkoon, “Yesu, Dewid ye Awo ari! Ne yaa mimyob keewe awawe!” andoon.

⁴⁸ Andoone, yemoon kuu ye yaa “Sssp. Komkaab. Iwari kerok!” ande kamiwen, kumban ye kuu angkon ika naawonmo komkoon, “Dewid ye Awo ari! Ne yaa mimyob keewe awawe!” ande kamoon.

⁴⁹ Kwane Yesu kuu yinmonekore yedmoon, “Ye yaa mene andime.” andoon. Kowe, yimbed karub kee yaa yedmiwen, “Arudne, dembe yaro dore mene. Ye kuu eb yaa mene andoon kowe.” andiwen.

⁵⁰ Kwanandiiwe, ye yuruk ebkad kuu kan angka bian korarekore, korongberenande yaro dore Yesuyiib yaa monoon.

⁵¹ Monoone, Yesumbed ye yaa kaamonenoon, “Eb dowaken kuu nembed komo keruwok andewed?” andoon. Andoone yedmoon, “Kedmengkandi korok ee! Ne dowaken kuu wedmandid.” andoon.

⁵² Kwane, Yesumbed yedmoon, “Wene, eb anam andimbed ongmebdoon kii.” andoon. Kwanandoone kwane kuyaambed, ye indob kuu amun keroone, Yesu awene yoom kwane kiwaankamo winiwen.

11

*Kubi Darewoowiib Yerusalem Aom Awuniwen
(Mt 21:1-9, Lk 19:28-38, Yn 12:12-15)*

¹ Kwane, Yerusalem yaa nandok wenenib aangko Olif ye kambong Betfegiib Betaniyiib dia miniiwe, Yesumbed ye kedmengkandeendan ayooob yaa

² yedmoon, “Wene kambong kuyaa awune wedmaniiwe, donki ingkod kuyaa boroniwen kuu karub maa ma kwari dibere yarindo, kowe dudberekorib keyaa kanminime.*

³ Kwaniiwo, karub maa yiib yaa ‘Komande kwamuniib?’ ande kaamondoka, ye yaa yedmenime, ‘Yarimanbed yedmoonkob kowe aron doboobban angkon ika keyaa kanmananuub.’ andime.” andoon.

⁴ Kwane daandoone, yi kuu wene wedmiiwe donki ingkod kuu kiwaan ari ambib ambongko kiwaan yaa boroniwen. Kwane yimbed nong dudbiriiwe,

* **11:2:** God Ye Weng kuu Yuudan yi king kuu donki arimbed Yerusalem aom aomnaneen. Sekaraiya 9:9

⁵ karub yena kuyaa doriib kumbed kaamondiw-
wen, “Yiib kuu komandiwed donki ingkod kuu
dudmungaib?” andiwen.

⁶ Kwanandiiwe, Yesumbed yedmendoon areb
yimbed kwane yedmendiiwe, karubbed “Ee,
yimin kanwinime.” andiiwe kanwiniwen.

⁷ Kwane, donki ingkod kuu kanmene Yesuyiib
yaa kerekorib, yi ebkad doboob kuu ben donki
ingkod ye angkurom ari nongkobiwe, ye kuu
yaro kwari diboroon.

⁸ Nimakarub yemoon yi ebkad doboob kuu ki-
waan ari kudmiiwe angkon yena kuu dura dia
orom biid awene wadme biwen kuu be mene
kudmenmo winiwen, kuu ye yaa kubi ye dowad.

⁹ Yidin weniibdaniib yoman weniibdaniib kuu
komkiyiib kamiwen,

“Karub ke meneen keye aningko kankoonem.

Karub kee Yariman yaambed meneen kuu amun
kerunok.

¹⁰ Nub awo Dewid ye ooni ye yumbon kumbed ika
kanmanandamoon kuu amun kerunok!

Karub ke meneen keye aningko miin anammo
kankoonem!” ande kamiwen.

¹¹ Kwane, Yesu kuu Yerusalem yaa nandekore,
God ye kurikuri boyambib darewoob yaa
wonoon. Wene yiribmana karuwa korem yaa
kereknanmo deweneboon kumban aron down
kereen kowe, ye kedmengkandeendan wad
ayoowiib yoom Betani angka winiwen.

Yesumbed Inamen Arewadan Yenburoon
(Mt 21:12-22, Lk 19:45-48, Yn 2:13-16)

¹² Aron mimo keruune, yi kuu Betani yaa kuu
domonde wenonib, Yesu kuu mungiyiib keroon.

13 Mungiyiib kowe, ambab angkambed dore wedmoonka yedob at kuu biidiib kowe, yembed idiib manok ande wedmok wonoon. Wene dia dore wedmoonka idiibban biidmo, amborom kuu ayob ire wini aronban kowe.

14 Kwane, yembed at yaa yedmoon, “Eb yob kuu karub maa wan anaanban kerok.” andoon. Kwanandoone, ye kedmengkandeendan kuu wengambiriwen.

15 Kowe wene Yerusalem yaa nandekorib, Yesu kuu kurikuri boyambib darewoob kuuk aom wene awunekore, yembed kuyaom berengki-maibdan kuu andowe yenburoon. Yembed od ingke bidan yi arakiib on arud kab kabed aombed be mene berengkimaibdan yi dibiri yemaniib kuu ben amenengkoon.

16 Kwane, yembed kurikuri boyambib darewoob kuuk aombed yedmoon, “Yiib yiribman bewene kurikuri boyambib darewoob kuuk aombed nare angkanaib, amob!” ande kowe yi korem kwamune meniib yaa daande kebengkoon.

17 Kwane, yembed yi yaa kedmengkande yedmoon, “God Ye Weng yaa anam wongkoon kuu ‘Ne kurikuri boyambib darewoob kuu ambibkin koremdan yi kurikuri ambib andaniib.’ ande wongkoon. Kumban yiibbed kwaniwen kumbed ‘yid bimaibdan yi ambib’ areb kereen.” andoon.

18 Kadaareb kuu ye kedmengkandi yaa wengamberekorib binangke ye yoman wanandamiib kowe, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok korok darewoowiib Yuudan yi amob kedmengkandidaniib kuu kuye weng wengamberekorib, ye yaa unene aye

kowem andi ye kiwaan onmiwen.

¹⁹ Kwane oobnone, Yesu awene kuu taun aom kuu koronde bunangka winiwen.

Anam Andi Yaromkono
(Mt 21:19-22)

²⁰ Amkimombed kwane wenonib wedmiwe, yedob at kuu yumburum yirimbed wene biid ari kuu korem koknoon.

²¹ Kowe, Pita kuu Yesumbed komo yedmoon kuu meenekore, Yesu yaa yedmoon, “Kedmengkandi korok ee, wedme! Ebbed yedob at yaa butun kamenewen kuu koknoon kii!” andoon.

²² Andoone, Yesumbed inandoon, “God yaambbed anam andime.

²³ Nembbed yiib yaa ke anam yedmendaan kei, kanembbed ye niindem aom kuu karekmiyiibban inamen mimo kere, komo andaneen kuu kwanaaneen andi ye meenimbed aangko keyaa ‘Ub kuu nenwene karamok yiri korarok.’ ande yedmaneen kuu Godbed kwamune kamaneen.

²⁴ Kwanakob, nembbed yiib yaa ke yedmendaan kei, komo kandande kurikuri kere kaamonaneeb kuu, anam kandaniin ande meene kwananeeb kumbbed Godbed kabdaneen.

²⁵⁻²⁶ Kwane kurikuri kerebka, karub maa yaa kongenewen kuu ika meenebka, yambarakmi eb yaa kuu are nonondande ande. Kwananeeb kumbbed eb Ambe Ewen ari doreen kumbbed eb ambarakmi kuu are nonondandaneen.”† andoon.

† **11:25-26:** Buk Maak kurin wongkiwen yenamo kuu weng keyiib: “Ebbed are nonondandaabban kuu eb Ambe Ewen ari doreen kuu eb ambarakmi are nonondandaanban.”

Yesu Kuu Kane Yaromkonoyiib?
(Mt 21:23-27, Lk 20:1-8)

²⁷ Kwane, yi kuu angkon ika Yerusalem aom menenib, Yesu kuu kurikuri boyambib darewoob kuuk aom dodkanmo weneena, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok korok darewoob yoom Yuudan yi amob kedmengkandidan yoom aamkono aamkono yoom kuu yeyiib yaa miniwen.

²⁸ Menenib, yimbed ye yaa kaamoneniwen, “Eb kuu kane yaromkonombed kwamune kameeb? Angkon deme kee kanembed kine kabdoonkob kwamune kameeb?” andiwen.

²⁹ Kwanandiiwe, Yesumbed inandoon, “Neyiib yaa mimo kaamonako inandiwed kumbed ne kuu kanembed deme kine kawoonkob kwamune ambangkain kee yedma.

³⁰ Yoon ye baptais kerundimaan yaromkono kuu God yaambbed dee, karub yaambbed dee? Yed-mewime!” andoon.

³¹ Kwanandoone, yi kuu yikareb kuyaom andangkenib yedmiwen, “Ambid Ari ye God yaambbed andanuub kuu yembed nub yaa kaamondaneen, ‘Yiib kuu ye yaa komande meenenindo keriwen?’

³² Kumban angkon karub yaambbed andanuub kuu yiminban.” andiwen, amborom kuu ni-makarub korem kuu Yoon kuu profesiman anam God yaromkonoyiib ande dakmimaib kowe uniwen, korok korok kuu.

³³ Kwana kowe, yimbed Yesu yaa inandiwen, “Nubkaadban.” andiwen.

Kwanandiiwe, Yesumbed yedmoon, “Ne kangkon kane ye aromkonombed kwane

ambangkain kuu daandainban.” andoon.

12

*Yesu Kuu Wunekaraniib Ye Kuruweng
(Mt 21:33-46, Lk 20:9-19)*

¹ Kwane, Yesumbed Yuudan yi korok korok miniwen yaa kuruweng daandoon, “Karub maa ye mongkobon angka nong yob kab kibingkoon. Kwanekore, kuuk wirine awanewandene, yob ondoobkene ambodmo bi yeman ye dem dumnad aombed nidkekore, angkon mongkobon kuyaa kerekne ooni ye boyambib kongam yengboon. Kwanekore, karub yena yoom weng ongmiwen. Yi kuu mongkobon yaa oonene yob yemoon kuu benberengkenib yob yena kuu mongkobon yariman yaa bangkandimamime andi ye weng ongmiwen. Kwanekorib, mongkobon yariman kuu yangkodmia ambab doriib yaa wonoon.

² Kwane, yob kuu yumune wi yaron keruune, yembed ye deme karub yedmenoone, wene mongkobon oonidaniib yaa yob yena bande wonoon, weng kwamune ongmiwen kowe.

³ Kwane, yiyiib yaa wonoon kumban, yimbed awinene ayekorib, domoneniwe yowiibban dingkirud ika monoon.

⁴ Kwane, mongkobon yarimanbed angkon deme karub maa yedmenoone, yiyiib yaa wonoon. Wonoone, korok ari aye ingmenib karak koniwe ika monoon.

⁵ Angkon ika deme karub maa yedmenoone wonoon. Ku wonoon kuu aye kowiwen. Kwaniwe, ye deme karub yemoon yena yedmoone mimim wenebiwen. Wenebiwe,

oonidanbed yena kuu yenbandenib, yena kuu bobmo yengkadmiwen.

⁶ Kwaniiwe, yariman ye mimyob keenoon ye dana mingki kuu karub yeenbon yedmaneena wananeen ye karub kumbedmo. Kwani kowe, yarimanbed yedmoon, ‘Ye kuu ne dana kowe, yi kuu ye yaa amun amun kamene ye weng wengambere kwananiib.’ andoona yeenbon wonoon.

⁷ Kumban mongkobon oonidanbed wedmenekorib yedmiwen, ‘Ke meneen kei, yariman ye yumbon kandi ye karub kowe, wenem. Wene aye kowekorub, nubbed ye yumboniib okad keyiib kee bem.’ andiwen.

⁸ Kwanandekorib, yimbed awinene aye kowekorib, ye bob kuu mongkobon bunangka kankorariwen.” andoon.

⁹ Andekore, Yesumbed Yuudan yi korok korok yaa kaamondoan, “Kwani kowe, mongkobon ye yariman kuu komo keraneen? Ye kuu mene mongkobon oonidan kuu yengkadmekore, nong yob kab ye mongkobon kuu karub yena yaa konde weng maa ongmaneen.

¹⁰ Yiib kuu God Ye Weng Karadmo kee ma kim-ingkiwenoo?

‘Boyambib yenbimaibdanbed bot kankaariwen kuu ambib kumundin amun yenbi ye dongka bot keroon.’* andoon.

¹¹ ‘Kee Yarimanbed kwanoon kedi!

* **12:10:** Keye dongka bot kee miin anam anam. Kuyiibban keraneen kuu ambib nandanuun.

Nub indob ari kee wedmuwen kumbed bi-nangkuwen kowe, ye yaa kubem!’ ” andoon.

¹² Yembed Yuudan yi korok korok yi inamen arewa yaambed kuruweng ke dakmoon kee yikaadkeriwen kowe, yimbed awinenem ande kiwaan yena onmiwen. Kumban yi kuu kadaareb yaa unendiwen kowe, ye kuu domonenekorib winiwen.

Tak Od Kowi Ye Kaamoni
(Mt 22:15-22, Lk 20:20-26)

¹³ Amaan, Yuudan yi korok korokbed Farisidaniib King Erod ye inamen yaa dabokneniwendaniib yaa yedmiuwe Yesuyiib yaa wene kobkandem ande winiwen.

¹⁴ Kwane, yi kuu mene yeyiib yaa kerekorib yedmiwen, “Kedmengkandi korok ee, nubkaad eb kuu anammo dakmi ye karub, dudimokban. Eb kuu karub yaa manmo kerimokban, amborom kuu eb kuu yi yaa kane ande ambengkaabban kowe. Angkon eb kuu God yaa dobiri amun ye kiwaan anammo kedmengkandimaab. Kwani kowe, Saesaa[†] yaa tak od kowi kuu amowiib dee?

¹⁵ Tak od kuu kowanuub dee kowaubban dee?” andiwen.

Kumban Yesu kuu yi nemengkandi kara kuu yekaadkeroon kowe, yembed yi yaa kaamondo, “Yiib komande ne yaa komboon kaamowiib? Od murubkob kuu ne yaa kanminibko wedma.” andoon.

[†] **12:14:** Saesaa kuu Romdanbed nangmenib korok keruwen ye ambibkin koremdan yi king darewoob.

¹⁶ Andoone, yimbed ye yaa kanwiniwe, yembed yi yaa kaamondoan, “Kane ye korok kuruwakiib aningkoyiib?” andoone, yimbed inandiwen, “Saesaa yeman kui.” andiwen.

¹⁷ Kwane, Yesumbed yi yaa yedmoon, “Saesaa yeman keroka Saesaa yaa bangkanime. God yeman keroka God yaa bangkanime.” andoon. Andoone, yi kuu ye yaa binangkiwen.

Bobne Dembaneen Yaa Kaamoni
(Mt 22:23-33, Lk 20:27-40)

¹⁸ Kwane, Sedyusidanbed karub bobnimaib kuu dembimokban andimaib kowe, Yesu yaa kaamonenok miniwen.

¹⁹ Menenib yimbed yedmiwen, “Kedmengkandi korok, kurin kuu Mosesbed nub dowad amob wongkoon kuu karub bobne ye wonong domonde wananeen kumban danayiibban kowe, ye damanbed wonong irib kuu awanekore, dana wanabaneen kuu ye aagorok bobnoon ye dana ande kowi yeman.

²⁰ “Kwane, ayi neredkan ediib, ibduruk kuu ayidin wonong awanekore, danayiibban kumban bobnoon.

²¹ Kwanoone, angkon ye ningkimbed irib kuu awanoon, kumban ye kangkon danayiib wanabindo kumbed bobnoon. Angkon, ye ningki maa ayoobmim kangkon kwamune areb keroon.

²² Kwane, yi korem ediib kuu danayiibbanbed dukniwen. Kwane wonong irib kuu yeenbon arimbed yu kuu bobneen.

²³ Yi korem ediib kuu yu yaa awaniwen kowe, bobni yirimbed dembe yaro dobiri yaron ari kuu kane ye wonong keranuun?” andiwen.

²⁴ Kwanandiiwe, Yesumbed inandoon, “Yiib meeni kuu anamban, amborom kuu yiib kuu God Ye Weng Karadmoyiwa yaromkonoyiwa kuu yi-ibkaadban kowe.

²⁵ Kwane, nimakarub bobniwen yirimbed dem-baniib kuu awanaibban, God ye engyus yi dohiri areb keraniib.

²⁶ Ma kei, bobnekore dembi ye weng kuu yiib kuu Moses ye buk wongkoon kuu ma kimingkin-dokowoo? Amanayod aombed amot denene Godbed Moses yaa kwamune daanoon kuu ‘Ne kuu Abraham ye God, angkon Aisek ye God, angkon Yekob ye God!’ andoon.

²⁷ Kwanandoon yaron kuu yi kuu dukniwen kumban yi kingkin kuu wad doriib kowe, ye kuu wad doriibdan korem yi God. Kwani kowe, yiib meeni kuu miin anamban kii!” andoon.

Amob Darewoob
(Mt 22:34-40, Lk 10:25-27)

²⁸ Kwane, Yuudan yi amob kedmengkandi ye karub mamaambed yaro monoone anak yedme ari yedme kameniwen kuu wengamboroon. Kwane meenoon kuu Yesumbed yi yaa kuu yiminmo inandoon kowe, yembed Yesu yaa kaamobi ma kaamonenoon, “Nub amob korem kumaom kuu, amob darewoob kuu kuna?” andoon.

²⁹ Andoone, Yesumbed inandoon, “Amob darewoob kuu kei. Israeldan, wengambirime, nub Yariman nub God, ye kuu mimo.

³⁰ Eb Yariman God yaa eb mimyob kumundiniib eb kingkin kumundiniib eb inamen ku-

mundiniib eb aromkono kumundiniib mimyob dowaken keene.

³¹ Angkon maa kuu kei. Eb dia dia doriibdan kuu mimyob dowaken keende, ebmeren kwani-maab areb. Amob yena kuu yirimo.” andoon.

³² Andoone, karubbed Yesu yaa inandoon, “Yim-inaa. Kedmengkandi korok, eb kuu anam dak-mewen, God kuu mimo, god yenayiibban, yem-bedmo.

³³ Ye yaa kuu yiib mimyob koremiib yiib inamen meeni koremiib yiib aromkono koremiib mimyob dowaken keenime andoon. Angkon, yiib dia dia doriibdan yaa mimyob dowaken keendime, yi-ibmeren kwanimaib areb andoon. Amob ayoob kee miin anam, dingkan nengke agedmo keroone baeb God yaa koniyiib, animan andokbe yena kuu God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan ani dowad God yaa bangkandiyiib kuu yirimo.” andoon.

³⁴ Kwane, Yesu kuu wedmoone, karub kuu in-amen amunmo inandoon kowe, yembed ye yaa yedmoon, “Eb kuu Godbed korok kere oonim-bon dia arimbed doreeb kii.” andoon. Kwane kuyaambéd nare ari kuu karub ma kanembed ye yaa kaamoneni kuu yiminban, uniwen kowe.

Keresu Godbed Kinoona Monoonman Kuu Kane Ye Dana?

(Mt 22:41-46, Lk 20:41-44)

³⁵ Yesu kuu kwane kurikuri boyambib darewoob kuuk aombed kedmengkandoon yaron aombed kaamondoon, “Komandiwed Yuudan yi amob kedmengkandidanbed ‘Keresu Godbed

Kinoona Monoonman yaa kuu no Dewid ye Awo ari.' andimaib?

³⁶ Kedi, Dewid kuu Kingkin Karadmombed daanoonkob dianmo dakmoon, 'Yariman Godbed ne Yariman yaa yedmenoon, "Ne wiwi angkambed dibereewo,

kwane nembed eb bondan kuu ben eb yondad dabderem yiri kiriba." ' andoon.

³⁷ "Dewid, yembed Keresu yaa Yariman andimaan kowe, komo kere ye awo ari keraneen?" andoon. Andoone, kadaareb yemoon kuu kubiyiib ye weng wengambiriwen.

Yuudan Yi Amob Kedmengkandidan Yaa Ongkandoon

(Mt 23:1-7, Lk 20:45-47)

³⁸ Kwane, Yesumbed kedmengkandene yedmoon, "Kaadkerime, Yuudan yi amob kedmengkandidan yaa. Yi kuu ebkad manimanandeb doboobmo inwarekorib, animan berengkimbon aom dewenebaiwe yenambéd nub yaa kubendime ande kamimaib.

³⁹ Kwane angkon, yi kuu kurikuri ambiwoom o orokbon yaa kuu aningko darewoobdan yi dibirimbon arimbed diberem ande kamimaib. Kwamimaib kuu yi kubi yeman.

⁴⁰ Kumban, yi kuu birandidan kowe, nima irib awandi ye meeni areb karub yi murubia ari kurikuri doboob kamimaib kumban, yi kuu nima irib yi od animaiwe kamboknon kerimaib. Kwamimaibdan kuu dabab miin arewa Godbed kondaneen." andoon.

Wonong Irib Yu Koni Kara
(Lk 21:1-4)

⁴¹ Kwane, Yesu kuu kurikuri boyambib darewoob ye od be mene nongkobimaibbon kiwaan angkara diboroon. Kwane, kadaareb kuu od nongkobimbon kuyaom nongkobiwe keendomboroon. Keendomboroone, yiribman yemoondan kuu mene od darewoob nongkobiib.

⁴² Kumban wonong irib kamboknon kuu menenu od murubkob ayoob od embeng mana koween.

⁴³ Kwane, ye kedmengkandeendan kuu minime andoone, mimyamo keriiwe yembed yedmoon, “Nembed yiib yaa ke anam yedmendaan kei, irib kamboknon kee od koween kuu karub korem yena od nongkobiwen kuu burudandeen,

⁴⁴ amborom kuu karub yena yi yiribman yemoo yaambed kuu barang mimo o ayoob areb kowiwen, yiribman yemoon kwane dangoon kuu kowindo. Kumban yu kuu kamboknon kuned kumundin ari moone ane dobaranuun yemaniib korem kwane koween.” andoon.

13

*Yimin Wande Wananeen Yaa Dud
Kedmengkandi*

(Mt 24:1-25, Lk 21:5-11)

¹ Kwane, Yesu kuu kurikuri boyambib darewoob domonde weneene, ye kedmengkandeen ye karub mamaambed yedmoon, “Kedmengkandi korok ee! Kurikuri ambib darewoob ye bot darewoowiib kee wedme! Yenbenmo daaniwen kee miin amun kii!” andoon.

² Andoone, Yesumbed inandoon, “Eb kuu wedmeewoo? Ambib darewoob ke yengbenabiwen

kei, bot mimo ma kwane dabokne yiri angkimbere ari angkimbere kamaibban, korem kuu bondanbed ben yiri kiradmaniib.” andoon.

³ Kwane, Yesu kuu taun domone aangko Olif ari daane dibone bid yara kurikuri boyambib darewoob yaa wedmoone, Pita yoom Yems yoom Yoon yoom Endru yoombed yemyeb kaamoniwen,

⁴ “Nub yaa yedmende, aron komo arimbed weng kee kwamune dakmewen kee dembe wanaaneen? Kwane, komo komo dud kedmengkan-daneenkob, anam kwane wanandameen kui andanuub?” andiwen.

⁵ Kwanandiiwe, Yesumbed yi yaa yedmoon, “Kaadkerime. Karub yenambed yiib yaa nemengkandok mananiib kowe kebendime.

⁶ Karub yemoon kuu mene naningko yaambed areb dakmenib ‘Ne kuu Keresu kei!’ andenib, nimakarub yemoon kuu nemengkandaniib kii.

⁷ Kwane, yiib kuu wengambiriiwo diayiib ambab angkayiiib ana nangbenabiib kii andaniib kuu yiib unaiib. Kwane kamenabaneen kumban, yimin wandi aron keraunban.

⁸ Ambibkin mamaa dore mamaa dore ana nangbenabiyiib, angkon gapman mamaa dore mamaa dore ana nangbenabiyiib kamaniib. Kwane, ambibkin yena kuu dowodkiyiib keraneen, angkon ambibkin yena kumaom kuu animaniibban mungimbed duknaniib. Kwamaneen kuu dana andowe woonimaib ye odibin areb kamaneen.

⁹ “Yiib kuu yiibmeren oone kangkadme do-birime. Yiib kuu yenambed awingkandekorib, wengyundimbon aom be wene wengyundenib,

kurikuri ambiwoombed nong yikyikiibbed yiib angkurom angka wangkanenib kamaniib kii. Yiib kuu ne dowad oonidaniib korok darewoowiib yi arinambo ari dobere ne weng amun dakmaniib.

¹⁰ Kumban, ibduruk kuu ne weng amun kuu ambibkin korem yaa kedmengkandaniibkob, yimin wandi aron keranuun.

¹¹ Kwane, kunayambed yiib kuu awinendekorib, wengyundimbon aom benwene yi arinambo ari kowibka, komo andanuub kee ande meenaib. Kuyaron arimbed yiib inamen aombed komo kondaneen kuu kwane dakmime. Kuu yiibbed dakmaibban, Kingkin Karadmombed kowe.

¹² “Ambangambed ningkia ambodanganiiwa yeene nongkobaniib, ningkiambed ambanga yaa kangkon. Awodkia kangkon yi dana meed yaa ambodanganiiwa yeene nongkobaniib. Kwane, dana meed kuu arian yaa manmo kerekorib, yena yi dingki ari nongkobaniiwe yaniiwe duknaniib.

¹³ Nimakarub korem kuu yiib yaa arud wandembaraniib, amborom kuu yiib kuu ne yoman miniwen kowe. Kumban kane kanembed kwane yi anam ande awine dobaraniiwe wene yimin wandaneen kuu Godbed bobni yaa kuu burudande bindaneen.

¹⁴ “Kwane, yiib kuu weng kee ongme kimingke weng id kandime. ‘Kuman ayi awene kara miin arewa kere korem monmari ye karub’, ye kuu kurikuri boyambib darewoob aom doboroko wedmibka, Yudea aom doriibdan kuu koronde kirokmone aangko angka amboon aom winime.

¹⁵ Kwane, karub kanembed yambib wid angka keroka ika kawene yambiwoom yiribman maan-

dekorika andaan, no amboon angka kombiri wonok.

¹⁶ Kwane, kanembed mongkobon aom doreen keroka ika ambiyoom wene yuruk ebkad kandekorika andaan, no kombiri wonok.

¹⁷ Kuyaron ari kuu nima oyoomiib enaya dana embeng embengiib kuu dabab darewoob kandaniib.

¹⁸ Yiibbed kurikuri keribko, kwamune kama-neen kuu yuruk aron arimbed kwanokban kerok,

¹⁹ amborom kuu kuyaron ari kuu dabab darewoob yemoon menebaneen kuu Godbed yimin yiri okad ongmoon kumbed mene kibikee ye dabab korem kuu burudande miin darewoob keraneen kowe. Kuyareb keraneen kuu ika ma kwanaanban.

²⁰ “Aron kee Godbed dukmen kowoon, amborom kuu doboob keraneen kuu karub maa kwari doborokban kere korem duknaniib kowe. Kumban, yembed kingkoon ye nimakarowiibkob aron kuu dukmen kowoon.

²¹ “Kwane, karub maa yiib yaa yedmaneen, ‘Wedmime. Godbed Kinoona Monoonman Keresu kuu kekei.’ andaneen o maambéd yedmaneen, ‘Wedmime, ye kuu yakui.’ andaneen kuu kuyaa meenaib.

²² Kwane, Yesu areb kere dudenabidaniib dudi ye profesidaniib kuu mene dudiib yeka mamaa ye wedme binangki yemaniib kamenib, Godbed kingkoon ye karuwa nimaya yaa kuu nemengkandok mananiib kii. Yi kuu nimakarub yemoon nemengkandaniib kumban, yi nemengkandi Godbed kingkoon ye karuwa nimaya yaa kuu yiminban keraneen.

23 “Kwani kowe, yibmeren oone kaadkerime. Ne kuu weng korem daandaankob kuyaron kuu mananuun kowe, yibkaadkeriwen.

Yesu Ika Mananeen Yaron
(Mt 24:26-35)

24 “Dabab menebaneen ye yoman kuu ‘Aron kuu kumun kerenu, wood kuu yuraune nambaraunban.

25 Mindong kuu ambid arimbed kirobaniib. Aromkonodan ambid ari doriib kuu ben kir-ingmenabaneen kii.’

26 “Kuyaron arimbed nimakarub kuu wedmaniiwe, Karub Ye Mingki kuu wiib arimbed aromkono darewoowiib nambiri darewoowiib mananeene wedmenaniib.

27 Kwane, yembed ye engyus yedmaneene, mene yembed kingkoon ye nimakarub bid yimin yimin yaa okad dungkun dungkun korem yaa kuu bok wananiib.

28 “Meenime, yedob at ye kuruwak weng id yaambek kandime. Kwane, ye nondong kuu atbi-idkad areb kere, yawaak kerimaan kuu biid yeeb dembaane, kwani kowe andowe ire wini aron kuu dia keroon ande yibkaadkerimaib.

29 Kwamune wedmaniiwe kara kwamune kamenebaneen kuu, kwani kowe aron kuu dia kereen kii ande yibka meenaniib.

30 Nembed yib yaa ke anam yedmendaan kei, nimakarub okad kiri keyedan kee duknaib-banbed kwamune yedmaan kuu kamaneen.

31 Ambidiib okadiib kuu down keranuun kumban, ne weng kuu down keraanban, aron korem korem angkimbaraneen.

Kwananeen Yaron Karub Maa Yekaadban
(Lk 12:35-40)

³² “Kwananeen yaron kuu komo arimbed kuu karub maa yekaadban. God ye engyusiib God ye Mingkiyiib kangkon yikaadban, kumban Ambe God yembedmo yekaad.

³³ Kwani kowe, korobe kaadkerenib nekwime. Kwane mananeen yaron kuu yiibkaadban kowe.

³⁴ “Kukuu karub maa owod wonoon areb. Kwane, yambib kuu ye deme karub yaa ‘Nambib oonime.’ andekore, yena kuu deme yeka yeka bangkandoon. Kwanekore, wene ambongko yaa oonoon ye karub kuu ‘Kerekniyiib dobere.’ andoon.

³⁵ Kwani kowe, yiib kuu korem kereknembirime, amborom kuu yiibkaadban ambib yariman ika mananeen yaron kuu oobne yaambéd o amnomnom angkambéd o ayam baandaneen yaron yaambéd o aron yaro mananuun yaambéd keraaneen kowe.

³⁶ Kwane kuyaambéd, kudmeniibban mene yiib kuu unuk danganiiwe wedmaneen kuu miin arewa.

³⁷ Nembed yiib yaa ke yedmaan kei, yiib yaayiib korem yaayiib, ‘Kerekne dobirime.’ ande yedmaan.” andoon.

14

Yesu Kuu Wonong Maambéd Baeb Ok Buneen
(Mt 26:1-9, Lk 22:1-6, Yn 12:1-8)

¹ Kwane, Yuudan yi Burudandoon ye orokiib Kabayingke obo kerindo ye flawa ye orokiib ani yaron kuu ari ayoobmo keruune, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok korok yoom

Yuudan yi amob kedmengkandidan yoom kuu Yesu yaa nemengkane yemyeb awinenub aye kowem andi ye kiwaan onmiwen.

² Kumban yimbed yedmiwen, “Orok aron arimbedban, amborom kuu nimakarubbed yirinde baande nub yaa korem monmaraniib kowe.” andiwen.

³ Kwane, Yesu kuu Betani yaa Saimon maa kangkibob dowan keroonman yambiwoom dibo animan aniiwe, wonong maa kuu baeb ok amun od darewoob yeman botoro kawanmo aom naad ambodmo ongmiwen kumbed kanmuneen. Kanmenenu botoro munid ari kuu dookbekoru, baeb amun yeman kuu ye korok ari buneen.

⁴ Kwanuune, karub yena kumaom dibiib kumbed yu yaa kongende yikareb neman yedmenoon yedmenoon kamiwen kuu, “Komo kamuunka, baeb amun yeman kee? Od darewoob korarewen kii!

⁵ Baeb ok kee weeb mimo deme ye odbed mooni yeman, angkon od kuu kande kamboknondan yaa bangkandi yeman kumbedaa!” andekorib yu yaa norin wande ongkandiwen.

⁶ Kumban Yesumbed yi yaa yedmoon, “Korondime. Yiib komande yu yaa yewed kondiwen? Yu kuu ne yaa miin amun kameen.

⁷ Kamboknondan kuu aron korem yiib yoom doberembaraniib kowe, aron komoyiib awandandamiib kuu yiib dowakenmo awandaniib, kumban ne kuu yiib yoom aron korem dobarainban.

⁸ Kowe, wonong kee yu meenimbed kwaneen kuu, yumbed ne bobnindo yaronbed ne id yaa

baeb amun buneen kuu wene ari ne mangkaniib yaa ye dowad nekween.

⁹ Nembed yiib yaa ke anam yedmendaan kei, okad kuna kunaya weng amun kedmengkan-daniib kuu, wonongbed ke kameen kee yedmani-iwe, nimakarub kuu meenaniib.” andoon.

*Yudasbed Yesu Yaa Manmo Keroon
(Mt 26:14-16, Lk 22:3-6)*

¹⁰ Kwane, kedmengkandeendan wad ayoob aom karub maa Yudas Iskeriotbed God dore Yudan dore wedyiri dobiridan yi korok korok yaa wene Yesu ye ambodangi dowad wonoon.

¹¹ Yi kuu kwane wengambere kubekorib, ye yaa od kabdanuub ande yedme kowiwen. Kwani-iwe, “Ye kuu ne aron keruko awinene nenkonda.” ande meenoon.

*Yesumbed Ye Yaa Meeni Ye Orok Ani Kerekmen
(Mt 26:17-30, Lk 22:7-20, 1Ko 11:23-25)*

¹² Kwane, flawa kabayingke obo kerindo ye orok aron ibduruk ari kuu sibi mana yeene nengkanabe animaib yaron kereen. Kwani kowe, Yesu ye kedmengkandeendanbed ye yaa kaamoneniwen, “Eb dowaken kuu nub kuu wene kunayambed Burudandoon ye animan ongme nekwanuubkob ananeeb?” andiwen.

¹³ Kwanandiiwe, yembed ye kedmengkandeendan ayoob yaa daandoon, “Wene siti aom aomne wedmaniiwe, karub kuu ok yuundi yemaniibbed durundaneen kuu kwane ye yoman winime.

¹⁴ Wene ambiwoom awunoka, ambib ye yariman kuyaa yedmenime, ‘Kedmengkandi korokbed kaamonoon kuu ne yoom ne kedmengkandiindan yoom diberenub

Burudandoon ye orok ananuub ye wadnari kuu kuna? andime.

¹⁵ Kwananiib kuu yembed daane arimbed wadnari darewoob kuu korokbendaneen. Kuyaom kuu dibere ani yeman arak awene kundukmo dangoon kowe, kuyaombed nub ani yeman kuu nekwe ongmime.” ande daandoone winiwen.

¹⁶ Kwane wene taun aom awune wedmibka, Yesumbed daandoon areb kwamune kowe yimbed Burudandoon ye orok nekwiwen.

¹⁷ Oobnon yaambbed, Yesu kuu ye kedmengkan-deendan wad ayoob yoom mene ambib yaa nandiwen.

¹⁸ Kwane, yi kuu ane dibonib, yembed yedmoon, “Nembed yiib yaa ke anam yedmendaan kei, yiib kuyaom kuu karub maambbed ne ambodanganeen, ye kuu ne yoom dibo anuub kui.” andoon.

¹⁹ Kwanandoone, miin kubiyiibban kerekorib, yi korem kuu ye yaa mene “Anam kuu nemban dee?” ande kamiwen.

²⁰ Kwamiiwe, yembed inandoon, “Kuu yiib wad ayoowiib mim kuyaom, ye kuu nangkodmi areb ne yoom meneki wongdem aombed om kuu sup aom kamonekore ananeen kui.

²¹ Kedi, Karub Ye Mingki ye dowad God Ye Weng aombed komarewa kurinbed ye ari kwamunaneen ande wongkiwen kuu ye yaa kwane wananeen. Kumban, kanembed ye yaa ambodanganeen kuu Godbed arewa kerunaneen kowe, anam kuu kuye karub kuu woonindo karen kuu kumbed amun karen.” andoon.

²² Kwane anonib, Yesumbed om* kande God yaa

* **14:22:** Gurik wengbed “bred” andoon.

eso andekore, domokbene ye kedmengkandeen-dan yaa bangkandene yedmoon, “Kandime, kekee ne id kii.” andoon.

²³ Angkon kabus nande God yaa eso andekore, yi yaa nondooone, ane kone ane kone yi korem kuu aniwen.

²⁴ Kwane, yembed yi yaa yedmoon, “Kekee ne umkan, nimakarub yemoon yi dowad ondukna-noon. Ne umkan kuu Godbed ye karuwa nimaya yaa amob weng ongmi yeman.

²⁵ Nembed yiib yaa ke anam yedmendaan kei, ne angkon ika nong yob ok anainban kwane wene kuyaron keranuunkob, God ye oonimbon aombed ananiin.” andoon.

²⁶ Kwane, yi kuu kurikuri yook wingkanekorib, yaro angkane wene aangko Olif angka winiwen.

Pita Yaa Ari Kwamaneeb Kii Ande Daanoon
(Mt 26:31-35, Lk 22:31-34, Yn 13:31-38)

²⁷ Wenekorib, Yesumbed yi yaa yedmendoon, “Yiib korem kuu kirokmonaniib, amborom kuu kurin God Ye Weng kwane wongkoon kuu Godbed yedmoon kekamune,

‘Nembed sibi oonoonman ayaniine,
ye sibi kuu kirokmonaniib.’ andoon.

²⁸ “Kumban, bobnaniin yirimbed ika dem-baniin ye yoman kuu nedin Galeli angka ari-nambo wananiin.” andoon.

²⁹ Andoone, Pitambéd yedmoon, “Korem kuu kirokmonaniib kumban ne kuu kwanainban.” andoon.

³⁰ Kwanandoone, Yesumbed inandoon, “Nem-bed eb yaa ke anam yedmebdaan kei, kibik am-noom ayam komkane ayoob keraanban kuu eb

kuu Yesu nekaadban ande dakme ayoobmimiib keraneeb.” andoon.

³¹ Kumban, Pitambed aromkonomo inandoon, “Eb yoom ne yoom yenbandaniiwe duknanuub kuu yimin, nembed eb yaa nekaadban andainbanii.” andoone, yi korem kuu kwanemo yedmiwen.

*Yesu Getsemani Angkambed Kurikuri Keroon
(Mt 26:36-46, Lk 22:39-46)*

³² Kwane wene Getsemani andimaib yaa nandekorib, Yesumbed ye kedmengkandeendan yaa yedmoon, “Keyaa dibiribko, ne kuu wene kurikuri kera.” andoon.

³³ Kwanandekore, yembed Pita yoom Yems yoom Yoon yoom kuu be wonoon. Kwane, ye niindem aom kuu miin kubiyiibban kere dabab darewoob kerunoon.

³⁴ Kowe, yembed yi yaa yedmoon, “Ne niindem aom kuu dabab ware yiminban miin anam keroon kowe, bobnandamaan areb. Kwani kowe, keyaa dobere kereknime.” andoon.

³⁵ Kwanandekore, yaro wene angkambed okad yiri bumangkene korok kankibine kurikuri kere yedmoon, “Kiwaan wedmebka, aron kee ne yaa kuu burudanduk.

³⁶ Ambe,† Ambe, komo kamandameeb kuu yobdoodiibban kowe, ne yaa durud yewed ye dabab ke monoon kee ebka kande. Kumban, ne dowaken yaambadban, eb dowaken yaambad kerok.” andoon.

† **14:36:** Kuuu Aram wengbed *Abba* ande wongkoon.

³⁷ Kwane, Yesu kuu ika menene wedmoonka ye kedmengkandeendan ayoobmim kuu unuk dangiwen kowe, yembed Pita yaa yedmoon, “Saimon, eb kuu angkewenoo? Eb kuu aron awa mimo kwane aromne kerekne dibaraabbankowoo?”

³⁸ Kwane, ambarakmi yaa kuu kombaraibban andi ye dowad kurikuri kamenib kerekbirime. Inamen aom kuu dowakeniib kumban id kuu aromnindeban keroon.” andoon.

³⁹ Angkon amaniib wene anuk kurikuri keroon areb kwane keroon.

⁴⁰ Kwankore, ika mene wedmoone, yi kuu unuk dangiwen, amborom kuu unukudbed dabab waroon kowe. Yi kuu “Anam ambarakmuwen.” ande meenekorib, inandindo keruwen.

⁴¹ Kwane, Yesu angkon ika wene ayoobmim yeenbon kurikuri kerekore, mene wedmoone dangiwen kowe, yembed yi yaa yedmoon, “Yiib kuu ika dangenib yiidkaib dee? Yimin kui! Wedmime, Karub Ye Mingki kuu ambodangenib awine ambarakmidan yi dingki ari kowi yaron muneen kii!

⁴² Kowe, yaro deediribko wenem. Ne yaa ambo-dangoonman kuu ke monoon kei.” andoon.

Yesu Awineniwen

(Mt 26:47-56, Lk 22:47-53, Yn 18:1-12)

⁴³ Yembed kwane dakmeene, wad ayoob ye karub maa Yudas yoom kadaareb yoom kuu kere-wangiib atdebokiib kumbed Yesu aweneyiib yaa mene angkadiriwen. Yi kuu God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok korok darewoob yoom Yuudan yi amob kedmengkandidan yoom

Yuudan yi aamkono aamkono yoombes yedmi-wenkob, miniwen.

⁴⁴ Yudas kuu korok korok domondekore, kadaareb yaa ambodange akme korokbi ye dowad yedmoon, “Kane yaa mandamuk kerunaniin kuu awine nenwinime.” andoon.

⁴⁵ Kwane, menenib Yudasbed erebnariyiibban kumbed Yesu yaa mene “Kedmengkandi korok ee.” ande yedmekore, mandamuk kerunoon.

⁴⁶ Kwanoone, karub miniwen kumbed Yesu wii aom kowi ye dowad awineniwen.

⁴⁷ Kwane, ye kedmengkandeen ye karub maambes ye kerewang ye kobaiknong yaambes awine biandekore, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok darewoob ye deme karub ye kenood dankaroon.

⁴⁸ Awineniwe, Yesumbed yedmoon, “Ne kuu bondan yi korok dee? Komandiwed kerewangiib atdebokiib kwane awinewok miniwen?”

⁴⁹ Aron korem ne kuu yiwiib yaa mene kurikuri boyambib darewoob ye kuuk aom kedmengkan-dembirimain kumban, yiib kuu kuyaambes awinewindo. Kowe God Ye Weng Karadmo ye weng id kuu anam keroonkob kii.” andoon.

⁵⁰ Andoone, ye yoman winiwendan korem kuu kiromone kabaanmo wenebiwen.

⁵¹ Kewedman maaaa Yesu ye yoman wonoon kuu ebkad doboob kawanmo derene doreen. Ye kwangkong Yesu ye yoman wonoone awineniwen kumban, ebkad yaamo awiniwen kowe,

⁵² moradmoone ebkad kuu biandiwe, ebkadi-ibban otkadmo kombiri wonoon.

Kangdod Sanidirin Wengyundi

(Mt 26:57-68, Lk 22:66-71, Yn 18:12-13,19-24)

⁵³ Yimbed Yesu nen God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok darewoob yaa winiwen. Kwani kowe, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korokdan korem yoom Yuudan yi aamkono korok korok korem yoom Yuudan yi amob kedmengkandidan korem yoom menebe nedbiwen.

⁵⁴ Kwane, Pita kuu Yesu ye yoman diamban anukbed menene God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok darewoob yambib kuuk aom awunoon. Kuyaambed korok ye ambib ye ambongko oonidan yena doriib kowe, yiyiib wene amot dia dibere yuruk dorokaan.

⁵⁵⁻⁵⁶ Korok korok nedbiwen kuu kangdod Sani-dirindan andimaib. Kwane, yi kuu Yesu ye ambarakmi miin arewa weng wengamberem ande dibiib, amborom kuu aye kowi ye ukum kowandamiib kowe. Karub yemoon mene dudanabe kwane ambarakmoon kii andi ye weng dakmiwen kumban, weng maa maa keriwén. Karub kuu yi weng ayoob ibmo kerindo kowe, aye ukum kowindeban keriwén.

⁵⁷ Kwane, karub yenambéd yaro mene dudi weng kee dakmiwen,

⁵⁸ “Nubbed wengamburuwen kuu yembed yedmoon, ‘Nembed kurikuri boyambib darewoob karubbed yenbiwen kee monmarekori, aron ayoo mimmo karubbed yenbindo ye kurikuri boyambib darewoob yenbaniin.’ andoon.” andiwen,

⁵⁹ kumban yi weng dakmiwen kuu karub yenambéd dakmiwen arebban.

⁶⁰ Kwani kowe, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok darewoobbed yaro yi ari-

nambo arimbed dembene Yesu yaa kaamonoon, “Eb kuu inandaabbankowoo? Karub kee kwane dakmiib kuu wengamberewenoo?” andoon,

⁶¹ kumban Yesu kuu iwarimo kere inandindo.

Kwane, angkon ika Yesu yaa kaamonoon, “Eb kuu Godbed Kinoona Menewenman Keresu, God ye Mingki dee?” andoon.

⁶² Andoone, Yesumbed inandoon, “Ne kukui. Angkon Karub Ye Mingki ne kuu yiib wedmaniwe God ye wiwi angkambed diberekori, wiib arimbed mananiin.” andoon.

⁶³ Kwanandoone, korok darewoob kuu God yaningko monmari ye weng wengambaran ande meenoon kowe yeka ye ebkad birindekore, korok korok yaa kaamondoone, “Karub maa ye weng maa wengambaranuub dee? Dowan!

⁶⁴ God yaningko monmaroone wengambu-ruwen kii! Kwani kowe, yiib meeni kuu komo?” andoon. Andoone, korok korok korembed yedmiwen, “Anam ambarakmoon kowe, aye kowi ye ukum kirobi kumbedmo yimin kii!” andiwen.

⁶⁵ Kwane, yenambed ye yaa kamok daadmenenib ebkad baradbed ye indob kebengkanekorib yi dingki nimingke ayenib kaamoneniwen, “God yaromkono yaambed dakme, kanembed kii, ande yaa!” ande kamiwen. Kwane, wii oonidanbed nenwene yakdariwen.

*Pitambed Yesu Nekaadban Andimo Kamoon
(Mt 26:69-75, Lk 22:54-62, Yn 18:15-18,25-27)*

⁶⁶ Kwane, Pita kuu ambib kuuk aom doreene, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok darewoob ye deme wonong koyu mammaa kuu kuyaa muneen.

⁶⁷ Menenu wedmuune, Pita kuu amot dia dibere yuruk dorokaan kowe, angkon ika ongme wedmenekoru yedmeen, “Eb kuu Yesu Nasaretman yoom doboriwen kii!” andeen.

⁶⁸ Kumban yembed inandoon, “Ne nekaadban, kub weng kuu weng idiibban.” andekore, kuuk ambongko yaa wonoon.

⁶⁹ Kwane, yumbed kuyaa doboroone wedmekoru, mene kuyaa doriibdan yaa yedmeen, “Karub kee Yesu ye karub kii!” andeen.

⁷⁰ Anduune, yembed angkon yedmoon, “Nemban kii!” andoon.

Kumban aron doboobban keruune, kuyaa doriibdanbed yedmeniwen, “Anam, eb kuu Yesu ye karub, amborom kuu eb kuu Galeliman kowe.” andiwen.

⁷¹ Kwanandiiwe, yembed yemeren weng arewa ye woonbi weng dakmekore, yi yaa amob weng areb yedme kowoon, “Karub yiiibbed kee daaniib kuu ne nekaadban kii!” andoon.

⁷² Andoone, erebnariyiibban ayam kabang ayooob andi kamoon. Kwanoone, Pita kuu Yesumbed ye yaa kwane dakmoon kuu “Eb kuu ne yaa ye kuu nekaadban andimo kame ayoobmimiib keraneebkob ayam kabang kuu ayooob keraneen.” ande yedmoon kuu ika meenekore, kubiyiibban darewoob kere ameng kamoon.

15

Paillet Ye Wengyundi Yesu Yaa

(Mt 27:11-26, Lk 23:1-3,18-25, Yn 18:28-19:16)

¹ Amkimo kaimbed, kangdod Sanidirindan korem, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi

korok korok kumbed Yuudan yi aamkono korok korokiib Yuudan yi amob kedmengkandidaniib kuu weng mimo keriwēn. Kwane, Yesu kuu yeng-bekorib nenwene Yuudan yi korok Rom ye karub yaningko Paillet ye dingki ari kowiwen.

² Kwane, Pailletbed ye yaa kaamonenoon, “Eb kuu Yuudan yi king dee?” andoon. Andoone, Yesumbed inandoon, “Ee, ebka ku yedmeeb kui.” andoon.

³ Kwanandoone, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok korokbed Yesu kuu kwane am-barakmoon kii andi ye weng yemoon Paillet yaa daaniwen

⁴ kowe, Pailletbed angkon ika Yesu yaa kaamonoon, “Eb kuu inandaneeb dee? Yi weng yemoon kuu wengamberewenoo?” andoon

⁵ kumban, Yesu kuu inandokban keroone, Paillet kuu binangkoon.

⁶ Kuyaron doriib kumaom kuu Burudandoon ye orok ane dowan kerekorib, Yuudan yaa ooni ye korok darewoob Romdan nenkowiwen kumbed Yuudan yi dowaken weng wengamberekore, wii aom doriib ye karub mimo nen bunangka kow-imaan.

⁷ Anuk yiri kuu karub maa yaningko Barabas yoom karub yena yoom kuu gapman yaa bon kere nangmene karub maa ogoodmo aye kowiwen kowe, ye kuu wii aom doreen.

⁸ Kwane, kadaareb kuu Pailletiib yaa menenib karub wii aom ma nen bunangka kowi ye dowad nedbe mene ye yaa kaamoniwen.

⁹⁻¹⁰ Kumban, ye kuu yekaadkeroon kuu God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok ko-

rok kuu Yesu yaa wungkanekorib, Paillet ye dingki ari nenkowiwen kowe, kadaareb yaa kaamondo, “Yiib dowaken kuu karub nen bunangka kowaniin kuu Yuudan yi kingoo?” andoon.

¹¹ Kumban God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok korokbed kadaareb yaa kwananuub kuu amun kii andi ye weng yedmendiwe, kadaarebbed yedmiwen kuu “Yesumban, Barabas kii.” andiwen.

¹² Kwani kowe, Pailletbed yi yaa kaamondo, “Yiibbed ye yaa Yuudan yi king andimaib kowe, ye yaa kuu komo kamaniin?” andoon.

¹³ Andoone, yimbed komkiwen, “Ye kuu aye at ming arimbed kinime!” andiwen.

¹⁴ Andiwe, Pailletbed kaamondo, “Komandiwed kii! Komo ambarakmoon kee?” andoon kumban, yimbed naawonmo komkiwen, “Ye kuu aye at ming arimbed kinime!” andiwen.

¹⁵ Kwanandiwe, Paillet ne yaa kubewime dowad kuu yi dowaken yaambed wengamberekore, Barabas nen bunangka kowekore, Yesu kuu ana nangmidan yaa nenkonde yedmoon, “Nong yikyikiibbed ye angkurom angka wangkanibko bakumbed at ming ari darime.” andoon.

*Ana Nangmidanbed Yesu Damangkaniwen
(Mt 27:27-31, Yn 19:1-16)*

¹⁶ Kwane, ana nangmidanbed Yesu nenwene king ye boyambib darewoob yaningko Pretorium aom aomnekorib, Pretorium aom ana nangmidan korem yaa baandiwe nedbiwen.

¹⁷ Nedbekorib, ebkad doboob minodminodiib king yebkad areb kande Yesu yaa deebenib, nong

yikbed korok ari dereni yeman ongmekorib ye yaa dereneniwen.

¹⁸ Kwane, “Eb kuu Yuudan yi king oi, eb yaa kubebduub kii!” ande yedmenib,

¹⁹ ye korok ari bingkombed ika ika ayenib, kamok daadmenenib, bumangke dingki ari kankoone korok okad yiri badmendenib ye yaa damangkanenib kamiwen.

²⁰ Kwane kame dowan kerekorib, ebkad doboob minodminodiib kuu biandekorib, Yesu yebkadbed ika dereneniwen. Kwane, bakumbed at ming ari dari dowad nenwiniwen.

*Yesu Kuu Bakumbed At Ming Ari Dariwen
(Mt 27:32-44, Lk 23:32-43, Yn 19:16-24)*

²¹ Siti Sairinman maa yaningko Saimon, Aleksandee yoom Rufus yoom yi awodki kuu kambong maa yaambed mene ana nangmidan kee burudandandamoone, yimbed ye kuu awinekorib, yedmeniibkob Yesu ye at ming kuu yembed kankarine wonoon.

²² Kwane, ana nangmidanbed Yesuyiib at ming karinon ye karuwiib kuu be Golgota yaa benwiniwen. Golgota ye weng id kuu Nangkarakbon.

²³ Benwiniwa, wain ok yewed kebeni yeman ye muramurayiib yuundekorib, Yesu yaa anak ande kamiwen, kumban korondoan anindo.

²⁴ Kwane, Yesu kuu nende at ming ari kowekorib, ye dingkiyiib yoniib kuu bakumbed at ming yaa darekorib, kankoone maniwen. Kwane, Yesu yebkad kuu ana nangmidanbed nekwenib, bot yaa aningkoyiib kuu kirare ebkad mimo karub mimombed kandimo kamiwen.

²⁵ Bakumbed dariwen yaron kuu amkimo 9 oklok.

²⁶ Kumbed, at ming ari yembed kwane ambarakmoon ye kerekiib kwane wongkiwen kuu “YUUDAN YI KING” ande wongkiwen.

²⁷⁻²⁸ Angkon, yimbed Yesu ye wiwi angkayiiib ye an angkayiiib kuu yid be yenbandimaib ye karub ayoob kuu at ming yaa bakumbed darekorib, bendariwen.*

²⁹ Kwane, yena kuu burudandande wenonib, Yesu yaa yi korok waaburukme damangkani weng daaniwen kuu “Kedi, eb kuu kurikuri boyambib darewoob monmarekoreb, aron ayoobmimmo kurikuri boyambib darewoob yeeb arumaneeb kowe,

³⁰ at ming arimbed kameneyaa, ebkareb bobni yaa kuu burudande wadkereyaa!” ande kameniwen.

³¹ Kwamune dakmenabiwen areb kuu God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok korok yoom Yuudan yi amob kedmengkandidan yoom kangkon yikareb Yesu yaa damangkani weng arewa dakmiwen, “Yembed nimakarub kuu bobni yaambid ongmendoon kumban yekareb kwani kuu yiminban kii!

³² Ye kuu Keresu kere Yuudan yi King keroon kowe, at ming arimbed kamonok. Kwananeene wedmanuub kuu nub kuu ye yaa anam andanuub.” andiwen. Ayoob at ming arimbed

* **15:27-28:** Buk Maak yenamo kurin kurin wongkiwen kuu weng keyiib: Kwani kowe, God Ye Weng Karadmo kuu anam id keroon kuu “Ye kuu amob domangkidaniib yaa kumaom nenkowiwen.”

dariuwe doriibdan kwangkon ye yaa damangkani weng arewa dakmiwen.

Yesu Kuu Bobnoon

(Mt 27:45-56, Lk 23:44-49, Yn 19:28-37)

³³ Kwane aronkob keruune, kumunbed okad korem kuu kebenoon. Kebenoone kwane wene awas ayoobmim dowan kereen.

³⁴ Kwane, Yesumbed naawon komkoon, “*Eloi, Eloi, lama sabaktani?*” andoon ye weng id kuu “Ne God, ne God, komandewed ne domowewen?” andoon.

³⁵ Kwanandoone, ye dia dobiriwendan kuu wengamberekorib yedmiwen, “Wengaiwo, Elaidya yaa baandoon kii!” andiwen.

³⁶ Kwane, karub maambed kabaanmo wene ok awinimaan ye obkod kande ok wain derewiib kuu kankubune bingko ari yengbekore, Yesu yaa kanwene ok konako anak anded. Kwane ok anoone, yembed yedmoon, “Ye domonenekorub, wedmem. Elaidyambed mene ye nenkamonok mananeen dee?” andoon.

³⁷ Kwane, Yesu kuu inum yeenbon nare kabang darewoob andekore bobnoon.

³⁸ Kwane, kurikuri boyambib darewoob yambongkodem yaa kebeni ye dabua nomkonombed ongmiwen kuu arimbed wene yiri kuu birindoon.

³⁹ Kwane, Romdan yi ana nangmi korok kuu Yesu ye murubia ari doberene wengamboroone yembed komarewa kabang andene bobnoon kuu wedmoon kowe yedmoon, “*Ii anam, karub kekee God ye Mingki kii!*” andoon.

⁴⁰ Nima yena kwangkon kuyaa yaro wene ambab arebbed doro kerekniib. Yi kumaom kuu

Meri Yems embeng yoom Yoses yoom yi awaan yoom Meri Magdalen yoom Salome yoom kui.

⁴¹ Galeli angka Yesu awene yoom doriib yaronbed Yesu awene yaa nima keembed animan awene bangkandimaib. Nima yemoon yena yoom Yesu yoom Yerusalem aom miniwendan kwangkong kuyaa doriib.

Yesu Ye Id Kuu Mangkiwen

(Mt 27:57-61, Lk 23:50-56, Yn 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Yosef Arimateaman ye kuu kangdod Sani-dirin aom kuu ye kuu aningkoyiib, angkon ye kuu Godbed korok kere ooni yaron mananuun ande meedmi ye karub. Kwane, Sabat ye nekwi aron kereen kowe, oobnone ye kanangkod Pailetiib yaa wene Yesu ye bob mangki dowad kaamonoon.

⁴⁴ Kwane, Paillet kuu Yesu kirod bobnoon ye weng wengamberekore binangkoon kowe, ana nangmidan Yesu nenwiniwen yi korok yaa mene andoone monoone kaamonoon.

⁴⁵ Kaamonooone, “Ee bobnoon kii.” andoone Pailletbed Yosef yaa yedmoon, “Ee, yimin, ye bob kuu kande.” andoon.

⁴⁶ Kwanandoone, Yosefbed dabua doboob kawanmo moonekore, Yesu ye bob kande dabuambed bedmenekore, dumnad aom aangko kaat angka anuk niriwen ye bobkonombon dem kumaom kanwene kowoon. Kankowekore, bot dabonmo darewoob kumbed bot dem ambongko yaa kanboronmo wene kebenoon.

⁴⁷ Kwane, Meri Magdalen yoom Yoses yawaan Meri yoom kuu mangkiwen kuyaa wedmiwen.

16

Bobnoon Yirimbed Demboon (Mt 28:1-10, Lk 24:1-11, Yn 20:1-8)

¹⁻² Kwane, Sabat aron dowan keruune, awari amkimo aron yaro menuun yaambéd Meri Magdalen yoom Yems yawaan Meri yoom Salome yoom kuu bobkonombon botdem yaa wene Yesu ye bob id yaa baeb amun yeman mooniwen kuu ambenem ande winiwen. Wenonib, wedyambéd

³ yikareb kaamobiwen, “Kanembed bobkonombon botdem yambongko kebeniwen ye bot kuu mondare kan angkara kowaneen kee?” andiwen.

⁴ Kumban, yi indob kankoone wedmiwen kuu botdem ambongko kebeniwen ye bot kuu miin darewoob kumban kanboronmo angkanoon.

⁵ Kwane, bobkonombon botdem aom aomnekorib, wedmiwen kuu kewed areb ebkad doboob kawanmo inwaroon kumbed wiwi angka dibeen kowe, kwane wedmekorib, binangke uniwen.

⁶ Kwaniiwe, yembed yi yaa yedmoon, “Binangke unaib. Yiib kuu Yesu Nasaretman at ming arimbed dariwen kui ande wedmok miniwen, kumban ye kuu demboon kii! Kemaomban. Wedmime, ye bob id kanwene kowiwen kuyaa kuu. Dowan!

⁷ Kwani kowe, wene Pita yoom Yesu ye kedmengkandeendan yena yoom yaa yedmibko, ‘Galeli yaa winime, yedin kuyaa weneen kowe. Ye weng kunduk anuk yedme kowoon kwamune kowe, yiib kuu kuyaambéd wedmenaniib kii.’ andime.” andoon.

⁸ Kwane, nima kuu binangki darewoowiib kiringmiyiib bobkonombon ye botdem aombéd

bunangka wene kirokmone winiwen. Kwane, wene karub maa yaa daandindo, amborom kuu uni darewoob keriwen kowe.*

⁹ Yesu kuu Sande amkimo kaimbed demboon. Dembekore, ibduruk kuu wene Meri Magdalen yaa angkanoon. Kurin kuu yu kuu awad arewa ediib ibnendiwen kowe, yembed yedme yemburoon.

¹⁰ Kwane, angkanoone, yumbed wenenu ye yoom doberiwendan kuu yuudiyiib amengiib kamiib yaa wene daandeen.

¹¹ “Yesu kuu wad doreene wedmengan kii!” ande daandeen kumban, yi kuu yu weng kuu anamban ande meeniwen.

¹² Kwanoon ye yoman kuu karub ayoob dura kiwaan ari winiwe, Yesu kuu yi yaa angkanoon, kumban ye kuu karub maaaa ande meeniwen.

¹³ Kwane, yi ayoobmim dakmekorib, Yesu kuu domondoone yi kuu wene kedmengkandeendan yena yaa komo keroon kuu daandiwen, kumban yi weng kwangkong anamban ande meeniwen.

¹⁴ Amaan, Yesu ye kedmengkandeendan 11iib kuu animan aniiwe, Yesu kuu yi yaa angkanekore ongkandoon, amborom kuu yi anam andi kuu embengmo kowe yenambed yi yaa mene “Yesu demboone wedmuwen kii!” ande yedmiwen, kumban yi mimyob kuu kamkono kere wengamberedandiwen kowe.

¹⁵ Kwane, yembed yi yaa yedmoon, “Okad yimin yimin yaa wene ne weng amun nimakarub korem yaa daandime.

* **16:8:** Buk Maak kurin kurin wongkiwen yemoon kuu ves 9bed wene ves 20iibban.

¹⁶ Kanembed anam andekore baptais kerundaneen kuu, nembed bobni yaa kuu burudande nenananiin. Kumban kanembed anam andaanban kuu ukum konaniin.

¹⁷ Ne weng wedme anam andi yeman kuu anam andiwendanbed dud korokbaniib kuu kei. Ne aromkono yaambed awad arewa yaa yedme yeburaniuwe angkanimo kamaniib. Angkon weng yeeb dakmaniib.

¹⁸ Angkon niin arud niin kuu yi dingkimbed kandenib bobni ok anenib kamaniib kumban bobnaibban amunmo dobaraniib. Angkon bob anikaddan yaa kuu yi dingkimbed yi ari nongkobe kurikuri keraniuwe wadkeraniib, kui.” andoon.

¹⁹ Yariman Yesu kuu kwamune daande dowan keroone, ye kuu Ewen ari nen daanoone God ye wiwi angkambed dibeen.

²⁰ Kwane, ye kedmengkandeendan kuu okad yemoon kuna kuna yaa wenebe Yesu ye weng amun dakmenmo yarebiuwe, Yariman yaromkonombed awande ye dud kedmengkandi ongmenaboon kowe, ye weng amun kuu weng anam ande korokbendoon.

**Buk Baibel long tokples Yongkom
Genesis, Psalms, and The New Testament in the
Yongkom Language (also called the Yonggom
language) of Papua New Guinea**

copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Yongkom

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b3f9b0a2-8cdb-5470-8e3c-8250231eee99